

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ и Указ

Медалэу «Адыгеим и
Щытхъузежъ» зыфиорэр
Н.В. Федоровым
фэгъэшъошэгъэным ехылагъ

Адыгэ Республикэм имэкъу-мэщ
ихэхъоныгъэ илахышхо зэрэхишъы-
хъагъэм пае медалэу «Адыгеим и
Щытхъузежъ» зыфиорэр Федоров
Николай Василий ыкӀом — Уры-
сые Федерацием мэкъу-мэщымкӀэ
иминистрэ фэгъэшъошэгъэнэу.

Адыгэ Республикэм
и Лышъхъэу
ТХЪАКӀУЩЫНЭ Аслъан

къ. Мыекъуапэ,
гъэтхалэм и 27-рэ,
2015-рэ илъэс
N 38

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу А. К. ТхъакӀушынэм фэкӀо

Лъытэныгъэ зыфэсшӀрэ Аслъан
Кытэ ыкӀор!

Къырым Урысыем зэрэхъажыгъэм
и Мафэ фэшӀ сыгу къызделэу сып-
фэгъушӀо!

Тэ, Къырым щыпсэухэрэм, тадежъ
къэдгъээзэжынымкӀэ бэшагъэу тызэ-
жэгъэ мэфэкӀэу ар хъугъэ. ТапэкӀэ
къытэрыкӀощтыр тэр-тэрэу итхъуа-
нымкӀэ, тарихъ Чыгуажыым тыхъа-
жынымкӀэ фитыныгъэу тилэр Урысыем
къыухъумагъ.

Мы хъугъэ-шлагъэм тыхэгъэу щып-
сэухэрэм гушхоныгъэ къахильхъагъ,
Урысыем иобществэ ыкӀуачӀэхэу шӀу
зыгу илъ пстэури зэкӀоуцоным фэлор-
ышлагъ.

ИлъэскӀэ узэкӀэлэбэжымэ Къырым
Урысые Федерацием хэхьэрэ шӀолъыр-
хэу зэфэдэ фитыныгъэ зилэхэм ащышъ
хъугъэ. Урысыем ишӀолъырхэм тыхыгъэ-
хъунэ ныкӀо икӀалэхэмрэ ирайонхэмрэ
лӀэпылӀэгъушхоу къаратырэм осэ ин
фэтэшы. Ахэм яшӀуагъэкӀэ социальнэ
мэхъанэ зилэ проект заулэ дгъэцэкӀэн
тлӀэкӀыгъэ.

Къырым зэгурылӀожыныгъэ зэрылӀ
Урысыешхом изы лахъэу щыт, респуб-
ликэм игерб тетхэгъэ гушӀлэхэу «Зы-
кӀыныгъэр тыхэхъоныгъэхэм альапс»
зыфилохэрэр къыгъэшъыпкӀэжызызэ,
гъэхъагъэ хэлъэу ыпэкӀэ лӀэкӀуатэ.

Джыри зэ мэфэкӀымкӀэ сыпфэгъушӀо!

Республикэу Къырым и
Лышъхъэу, министрэхэм я Совет
и Тхъаматэу С. В. АКСЕНОВ

Адыгеим и Премьер-министрэу Къумпыл Мурат хэлэжыагъ

Адыгэ Республикэм финансхэмкӀэ и Министерствэ иколлегиеу
джырэблагъэ щылагъэм хэлэжыагъ Адыгэ Республикэм и
Премьер-министрэу Къумпыл Мурат.

Илъэсэу икӀыгъэм зэхэуытэгъэ ыкӀи
республикэ бюджетхэр гъэцэкӀагъэ
зэрэхъугъэм икӀэуххэр ащ щызэф-
ахысыжыгъэх, 2015-рэ илъэсымкӀэ ыкӀи
2016 — 2017-рэ план чэзыухэмкӀэ
пшӀэрылӀхэр агъэнэфагъэх.

Зэхэсыгъом хэлэжыагъэх Адыгэ Рес-
публикэм финансхэмкӀэ и Министерт-
ствэ илофышӀэхэр, республикэм имуни-
ципальнэ образованиехэм ягъэлорышл-
лӀэхэм япашӀэхэр. Адыгэ Республикэм
финансхэмкӀэ и Министерствэ ипашӀэ
къызэрэхигъэцгыгъэмкӀэ, бюджетым
игъэцэкӀэн кӀынэу щытыгъ. Зэхэуы-
тэгъэ бюджетым ихахъохэр сомэ мил-
лиард 16-м шъхъадэкӀыгъэх. Хэбзэлэхъ
ыкӀи мыхэбзэлэхъ хахъохэр сомэ мил-
лиарди 9,2-м шӀокӀыгъэх. Муниципальнэ
образование пӀэпчӀ ибюджет гъэцэкӀагъэ

зэрэхъугъэми шъхъафэу тегушылагъэх.

Адыгэ Республикэм и Премьер-ми-
нистрэу Къумпыл Мурат финансхэмкӀэ
Министерствэм илофышӀэхэм 2014-рэ
ильэсымкӀэ бюджетым игъэцэкӀэн еп-
хыгъэ лӀофэу зэшӀуахыгъэм пае зерафэ-
разэр къылауагъ. 2013-рэ илъэсым елӀы-
тыгъэмэ, хахъохэм япсынкӀагъэ про-
центи 5,6-м нэсыгъ. Илъэсэу икӀыгъэм
хъарджхэмкӀэ аштэгъэгъэ пшӀэрылӀ-
хэр зэкӀэ агъэцэкӀагъэх, джащ фэ-
дэу Урысые Федерацием и Прези-
дент ижъоныгъокӀэ унашъохэу лӀофышӀэ
купмэ ялэжыапкӀэ нахыбэ шӀыгъэным
епхыгъэхэри зэшӀохыгъэ хъугъэх.

Мы илъэсым Адыгэ Республикэм
и Лышъхъэу иунашъоу аштагъэр зы-
фэгъэхыгъэр 2015-рэ илъэсым ыкӀи
2016 — 2017-рэ план чэзыухэмкӀэ

экономикэмрэ социальнэ лъэныкъом-
рэ хэхъоныгъэ ашӀыным фытегъэпсы-
хъэгъэ лӀофтхъабзэхэу зэкӀэми апэу
зэшӀохыгъэ хъун фаехэм яплан ары.
Бюджет хъарджхэр нахъ тэрэзэу гъэ-
федэгъэнхэм, нахъ шӀогъэ ин хэлъэу
ахъщэр зыфытегъэпсыхъэгъэ гухэлъ-
хэм зерапӀуагъахъэрэр уплӀэкӀугъэным,
республикэм ихэхъоныгъэ фытегъэп-
сыхъэгъэ лъэныкъохэм кӀуачӀэхэр тэрэ-
зэу афызэгъэулӀгъэнхэм ыкӀи нэмыкӀхэм
япхыгъэхэр планым къыделъытэх. Къум-
пыл Мурат къэзэрэугъоигъэхэм аналэ
тыраригъэдзагъ бюджетым ихахъохэр
нахыбэ шӀыгъэнхэмкӀэ амалэу щылэ-
хэр гъэфедэгъэнхэ зэрэфаем. Хэб-
зэлэхъхэмкӀэ чӀыфэу ателӀхэр нахъ
макӀэ зэрашӀыцхэм тегъэпсыхъагъэу
хэбзэлэхъ къулыкӀухэмрэ къэлэ, му-
ниципальнэ финанс гъэлорышлӀлӀэхэм
япашӀэхэмрэ игъо афильэгъугъэ язэдэ-
лэжыаныгъэ нахъ шӀуагъэ къытэу агъэ-
псынэу.

Адыгеим къэгъэлъэгъон- ермэлыкъышхо щыкӀошт

Адыгэ Республикэм экономикэ
хэхъоныгъэмкӀэ ыкӀи сатыумкӀэ
и Министерствэ къэгъэлъэгъон-
ермэлыкъышхоу «Тэтыер
пстэуми анахъ дэгъу!»
зыфиорэр къалэу Мыекъуапэ
мэлылфэгъум и 4-м щызэхещэ.

Ермэлыкъым къырахылӀэщтых чӀыплэ
предпринимательхэм къагъэхъазырыгъэ
гъомылӀпхъэ ыкӀи нэмыкӀ товар лӀэп-
къхэр, республикэм ипредприятиехэмрэ
иорганизациехэмрэ яфэлор-фэшӀэ зэфэшъ-
хъафхэр. Ермэлыкъым хэлэжыэщтых
промышленнэ ыкӀи перерабатывающэ
предприятиехэр, сатыум ипредприяти-
ехэр, мэкъумэщ-фермер хъызмэтшӀаплэ-
хэр, унэе лӀэпылӀэгъу хъызмэтхэр. Ащ
нэмыкӀэу банкхэм, Урысыем ичыдэгъэ
компаниехэм яшӀолъыр къутамэхэм ыкӀи
нэмыкӀхэм яфэлор-фэшӀэ зэфэшъхъаф-
хэр мыщ къырахылӀэщтых. Респуб-
ликэм иапшӀэрэ еджаплӀэхэм ачӀэхсхэу
инновациехэм ягъэфедэн дэ-
лажъэхэрэм ялӀшлагъэхэри
къыцагъэлъэгъоштых.
ПстэумкӀи мы лӀофтхъабзэм
200-м ехъу хэлэжыэщт.

ЗэхэщакӀохэм къызэралӀуа-
гъэмкӀэ, лӀофтхъабзэм пшӀэ-
рылӀ шъхъалэу илэр респуб-
ликэм къышашӀырэ продук-
циер нэмыкӀхэм зэратегӀырэр,
ащ шӀуагъэу илэр цӀыфхэм
агурыгъэлӀогъэныр ары. Непэ
хэгъэгум экономикэм ылъэны-
къокӀэ илофхэм язытет къы-
дӀэплъытэмэ, а лӀофтхъабзэр
игъо шъыпкӀэу зэрэщытыр
нафэ къэхъу. Адыгеим ис
цӀыфхэм ашӀэн фае социальнэ

мэхъанэ зилэ товархэр зэкӀэ лӀоми хъу-
нэу республикэм къызэрэщашӀыхэрэр.
Ащ нэмыкӀэу чӀыплэ продукцием ифэ-
шъошэ уасэ фашӀышъуным цӀыфхэр
фэгъэсэгъэнхэ фае, ятовархэр лӀэкӀоцӀ
рынкэм имызакъоу, нэмыкӀ чӀыплӀэхэми
ащӀылауагъэкӀыныхэмкӀэ мэхъанэ гъэнэ-
фагъэ ащ илэу щыт.

Мыщ фэдэ къэгъэлъэгъон-ермэлыкъ-
хэм язэхэщэн чӀыплӀэхэм товархэр
къыдэзыгъэкӀыхэрэм лӀэпылӀэгъу ятыгъэ-
нымкӀэ амалышӀоу щыт ыкӀи къэзыгъэ-
хъазырыгъэм уасэу фишӀыгъэм шӀомы-
кӀэу товарыр къащэфын альэкӀышты.

Къэгъэлъэгъон-ермэлыкъэу «Тэтыер
пстэуми анахъ дэгъу!» зыфиорэр къалэу
Мыекъуапэ иурамэу Краснооктябрь-
скэм мэлылфэгъум и 4-м сыхъа-
тыр 9-м щыкӀошт.

Адыгэ Республикэм экономикэ хэ-
хъоныгъэмкӀэ ыкӀи сатыумкӀэ и Мини-
стерствэ Мыекъуапэ щыпсэухэрэмрэ
ихъакӀэхэмрэ ермэлыкъым регъэблагъэх.

Мэкъэгъэлу

Ныбджэгъу лъаплӀэхэр!

2015-рэ илъэсым иятӀонэ-
рэ илъэсныкӀо кӀэтхэгъу уахъ-
тэр макӀо. Мэзаем и 26-м
къыщегъэжыагъэу гъэтхалэм
и 7-м нэс фэгъэкӀотэныгъэ
зилэ кӀэтхэгъу уахътэр «Уры-
сыем и Почтэ» хэгъэгум
щигъэкӀуагъ. Ащ тэ тигъэзе-
ти хэлэжыагъ. А лъэхъаным
«Адыгэ макъэм» икӀэтхакӀэ
процентипшӀыкӀэ нахъ мэкӀагъ.
Джы кӀэтхакӀлэр мыщ фэдэщт:
Индексэу 52161-рэ зилэу
тхъамафэм 5 къыдэкӀырэм —
сомэ 892-рэ чапыч 62-рэ;
Индексэу 52162-рэ зилэу
фэгъэкӀотэныгъэ зилэхэм апа-
ем — сомэ 874-рэ чапыч
52-рэ;

Индексэу 14289-рэ зилэу бэ-
рэскэшхо мафэм телепрог-
раммер игъусэу зэ къыдэ-
кӀырэм — сомэ 280-рэ ча-
пыч 68-рэ.

Ныбджэгъу лъаплӀэхэр!

Лъэпкъ гъэзетэу «Адыгэ
макъэр» тэщ пай къызыфы-
дэкӀырэр. ТыкӀэжыугъатх ти-
гъэзет лъаплӀэ!

Литературэм и Ильэс фэгъэхьыгъ

Хабзэ зэрэхъугъэу, Адыгэ Республикэм и журналистхэм я Союзрэ телерадиокомпаниеу «Адыгеимрэ» мы мафэхэм пресс-конференцие зэхашагъ.

УФ-м и Президентэу Владимир Путиним иунашъоклэ мы ильэсыр литературэм и Ильэсэу агъэнэфагъ. Ащ кыхэкълэ Адыгэ Республикэм, Къэбэртэе-Бэлыкъарым, Къэрэщэе-Щэрджэсым ялэпкъ тхэкло цэрылоу, республикэ ыкйи кэаралыгъо тын лъаплэхэр кызы-фагъэшъошагъэу, Адыгеим итхаклохэм я Союз иправление итхаматэу Мэщбэшлэ Исхъакъ кырагъэблэгъагъ. Литературэм илофыгъохэр зыфэдэхэр, ильэсым кыкклоцл пшэрылхэу зыфагъэуцужьыхэрэр тхэкло цэрылом кырилотыкылгъэх. Журналистхэр зыгъэгумэкырэ упчлэхэм яджэуапхэр кэаритыжыгъэх.

— 2015-рэ ильэсыр литературэм и Ильэсэу зэрагъэнэфагъэм мэхъаншхо илэу сэлъытэ, — кылуагъ Мэщбэшлэ Исхъакъ. — Непэ литературэм ыльэныкыоклэ гумэклыгъохэр шылэх. Советскэ Союзым ильэхъан тикъэралыгъо шыпсэурэ цыфхэр тхылхэм нахь яджэ-штыгъэх, ащклэ нэмыкхэм кы-

хэщыштыгъэх. Ахэм нахь осэ ини афашыштыгъэ.

Тхылхэр непэрэ мафэм зэрамыщэфыжхэрэр ыкйи ахэм яджэхэрэм япчъагъэ маклэ зэрэхъугъэр зэргумэкыгъор тхэкло цэрылом кыхыгъэщыгъ. Кытклэхъухэрэ ныбжьыкълэхэм яплун, ягъэсэн тхылхэм куоу апхырыштыгъ, ау непэрэ ныбжьыкълэхэр икыу фэдизэу ахэм зэрамыджэхэрэр, тэрэзэу зэрэмытхэхэрэр, титхэкло цэрылохэр зэрамышлэхэрэр гукъао кызырэхъуэрэр ащ кылуагъ.

— Зы мафэ теклырп тхылх нэклубгъо пчъагъэ сымыджэу. Тэрэзэу утхэнэу, укъэгущылэнэу уезыгъэсэщтыр тхылхым уеджэмэ ары. Гумэклыгъу нахь мы-

шлэми, хэукъоныгъабэхэр зыхэт тхылхэри мы лъэхъаным кыдэкълыхэу бэрэ кыхэкълэ. АР-м и Лышхъэ адыгабзэм изэгъэшлэн мэхъэнэ ин реты. Адыгабзэклэ клэлэцылкълэхэм апае кыдэкълырэ тхылхэм япчъагъэ хэдгъэхъоныр пшэрылх шхъалэу тилэхэм ащыш. Мы ильэсыр зэрифэшъуашэу дгъэклон, литературэм ыльэныкыоклэ хэхъоныгъэхэр зэрэ-тшыштыгъэм тыпылын фае, — кылуагъ Мэщбэшлэ Исхъакъ. (Мы лфотхъабзэр зэрэклугъэм фэгъэхьыгъэу нахь игъэ-клотыгъэу кыхытыуышты).

ПИАТЫКЪО Анет.
Сурэтыр лэшыгъэ Аслъан тырихыгъ.

Дзэ къулыкълэу епхыгъэ лфогъохэмклэ лэпылэгъушлэ

Мыекъопэ гарнизоным идзэ прокуратурэ макъэ кызырэгъэ-лугъэмклэ, гъатхэм дзэ къулыкълэу дашыхэу зэрэрагъэжъэщтым кыхэкълэу хэбзэукъоныгъэхэу зэрахъан алъэкълэщтыгъэм аналэ тыргъэдзэгъэным пачэ дзэ къулыкълэу дашыштыгъэм правовой лэпылэгъу зышаратышты гупчэ Мыекъопэ гарнизоным ипрокуратурэ щызэхашагъ. Мафэ къэс сыхъатыр 9-м кыщегъэжъагъэу 18-м нэс ащ зыгъэгумэкырэ лфогъохэмклэ зыфагъэзэн алъэкълэщты.

Дзэ прокуратурэ зыдэщылэр: Адыгэ Республикэр, къ. Мыекъуапэ, ур. Краснооктябрьскэр, ун. 14-р, «Офицерхэм я Унэ» щагум ыльэныкыоклэ учлэхъашты. Тел.: 8(8772)52-18-71, 8-918-428-83-52.

Ащ нэмыкълэу етлани макъэ ядгъэлумэ тшлэиуу Урысые Федерацием инэмыкл шьолъырхэм къулыкълэу ащызыхыштыгъэхэу ушхъагъу зэфэшхъафхэм кхэхэкълэу, лизын хэмыльэу къулыкълэу кызыбгынагъэхэмклэ унэшъо гъэнэфагъэ аштэным ыкйи дзэ къулыкълэу тапэкли лъагъэклотэным илофыгъо хэплэнхэм пачэ Мыекъопэ гарнизоным идзэ прокуратурэ зыкыфагъэзэнэу.

Мыекъопэ гарнизоным идзэ прокурорэу, юстициемклэ подполковникэу В.В. ЕВСЕЕВ

Адыгэ Республикэм лфолшлэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэклэ и Министерствэ иунашъу

Адыгэ Республикэм лфолшлэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэклэ и Министерствэ иунашъоу N 385-р зытэтэу «Адыгэ Республикэм ифэныкыоныгъэхэм апае товархэу къащэфыхэрэм, лфолшлэнэу агъэцаклэхэрэм язытэт иуплъэкълунклэ Адыгэ Республикэм лфолшлэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэклэ и Министерствэ и Регламент ухэсыгъэным ехылагъ» зыфиллоу 2014-рэ ильэсым тыгъэгъазэм и 31-м аштагъэм зэхъоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэм фэгъэхьыгъ

Федеральнэ законэу N 498-р зытэтэу «Товархэу къащэфыхэрэм, лфолшлэнэу агъэцаклэхэрэм язытэт иуплъэкълунклэ лфотхъабзэхэм язэшлохын ехылагъ» зыфиллоу 2014-рэ ильэсым тыгъэгъазэм и 31-м кыдэкълыгъэм ия 1-рэ статья ия 17-рэ пункт иподпунктэу «а»-м тегъэпсыхъагъэу шытыным пачэ **унашъо сэшлы:**

1. Адыгэ Республикэм лфолшлэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэклэ и Министерствэ иунашъоу N 385-р зытэтэу «Адыгэ Республикэм ифэныкыоныгъэхэм апае товархэу къащэфыхэрэм, лфолшлэнэу агъэцаклэхэрэм язытэт иуплъэкълунклэ Адыгэ Республикэм лфолшлэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэклэ и Министерствэ и Регламент ухэсыгъэным ехылагъ» зыфиллоу 2014-рэ ильэсым тыгъэгъазэм и 31-м аштагъэм мыщ фэдэ зэхъоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэу:

1) я 4-рэ пунктым хэт пчъагъэу «2015-р» пчъагъэу «2016-мклэ» зэблэхъугъэнэу;

2) унашъом игуадзэ ия 10-рэ пункт мыщ фэдэ гушылэхэр хэгъэхъогъэнхэу: «Адыгэ Республикэм экономикэмклэ ыкйи финансхэмклэ иотдел».

2. 2015-рэ ильэсым шылэ мазэм и 15-м кыщегъэжъагъэу правэм ыльэныкыоклэ шылэ хуыгъэ зэфыштыкълэхэр кыхыиу-бытэхэзэ мы унашъом клуачлэ илэ мэхъу.

Министрэу ОСМЭН Альберт

къ. Мыекъуапэ,
гъэтхалэм и 13, 2015-рэ ильэс
N 58

Урысые народнэ фронтым ишъолъыр къутамэу Адыгэ Республикэм шылэм журналистхэр семинарым хэлэжъэнхэу регъэблагъэх

Урысые народнэ фронтым и Гупчэу журналистхэм правовой лэпылэгъу языгъэгъотырэмрэ Москвскэ кэаралыгъо юридическэ университетэу О.Е. Кутафиним ыцлэ зыхырым (МГЮА) хэбзэгъэуцужьэхэр зэрагъэцаклэрэм лъыплъэгъэныкълэ и Гупчэрэ шьолъыр кыбарлыгъэлэс амалхэм апае журналистхэм яфитыныгъэхэм якъэу-хъумэн тегъэпсыхъэгъэ онлайн-семинар 2015-рэ ильэсым мэлылфэгъум и 2-м зэхашэщты. А лфотхъабзэр зыфитегъэлпсыхъагъэр авторхэм яфитыныгъэхэм якъэу-хъумэн журналистхэр фэгъэсэгъэнхэр ары.

Лэнэ хъураеу шылэщтым Урысые народнэ фронтымрэ МГЮА-мрэ яэкспертхэр, шьолъыр журналистхэр авторхэм

яфитыныгъэхэм якъэу-хъумэн, кыбарлыгъэлэс амалхэм ялфолшлэн иклэууххэм япхыгъэ зигъо лфогъохэм щатэгущылэщтых. Правоведхэмрэ экспертхэмрэ зэрэзеклонхэ фаер журналистхэм кыафалотэщты. Гушылэм пачэ, редакционнэ материалхэм нэмыкълэхэм ятекстхэмрэ ясурэтхэмрэ ащагъэфедэхэ зыхъуклэ правовой шалхэхэр кызы-зэрэдалытэн, ежъхэм ястатъяхэмрэ ясурэтхэмрэ кыамы-упчылъжхэу кызытырадэхэкклэ ашлэн фаер аралощты, авторхэм яфитыныгъэхэр кыгъэгъунагъэнхэмклэ опытуу ялэмклэ адэгощэщтых. Журналистхэм амал ялэщты Москвскэ кэаралыгъо юридическэ университетым испециалистхэм кыбарлыгъэлэс амалхэм яхылылэгъэ хэбзэгъэ-

уцугъэм игъэфедэнклэ упчлэхэр аратынэу, зыгъэгумэкырэ лфогъохэмклэ псынклэу консульта-ции афызэхашэнэу. Онлайн-семинарым хэлэжъэнхэм пачэ кыбарлыгъэлэс амалхэм ялэ-клэхэм 2015-рэ ильэсым мэлылфэгъум и 2-м сыхъатыр 14.00-м кыщегъэжъагъэу сайтэу <https://vsc.imind.ru/#join:t054422fb-c278-43a8-a49e-249b8957258d> зыфилорэм ихъанхэ фае. Сыхъатыр 15.00-м кыщегъэжъагъэу 18.00-м нэс семинарыр клэщты. Шлоигъоныгъэ зилэхэр лфогъоу кыалэтыштым итегушылэн хэлэжъэнхэ е ащклэ еплыкълэу ялэхэр чатым рагъэхъан алъэкълэщты.

Урысые народнэ фронтым ишъолъыр къутамэу Адыгэ Республикэм шылэр

Тхъамафэм ихъугъэ-шлагъэхэр

Адыгэ Республикэм хэгъэу клэцл лфохэмклэ и Министерствэ кызыриты-рэмклэ, гъэтхалэм и 23-м кыщегъэжъа-гъэу и 29-м нэс республикэм бзэджэшлэ-гъэ 78-рэ шызэрэхъагъ. Ахэр: цыфыр аукылгъэу 1, гъэпцлагъэ зыхэлэ бзэджэ-шлэгъи 9, тыгъуагъэхэу 36-рэ, хъунклэн бзэджэшлагъэу 1, нэмыкълэхэри. Экономикэм ыльэныкыоклэ хэбзэгъэуцужьэр гъогъу 13-рэ аукуагъэу хэбзэу-хъумэклэу къулыкълэу кыхыгъэщыгъ. Бзэджэ-шлагъэ зезыхъэгъэ нэбгырэ 67-рэ агъэ-унэфыгъ, зэхашын алъэкылгъэр процент 80-м клэхъэ.

Блэкылгъэ тхъамафэм Адыгеим игъо-гухэм хуыгъэ-шлэгъи 10 кыатехъухъагъ. Ахэм зы нэбгырэ ахэклодагъ, нэбгы-рэ 13-мэ шьобжхэр атешагъэхэ хуыгъэ.

Ешъуагъэу рулым клэрысхэу водитель 60 кыауытыгъ, гъогурыкълоным ишап-хэхэр гъогъу 3208-рэ аукуагъэу кыхыгъэщыгъ.

Адыгеим иследственнэ къулыкълэхэм Мыекъопэ районым шыпсэурэ хуылфы-гъэу ильэс 54-рэ зыныбжыым ыльэны-кыоклэ уголовнэ лфогъ кызызлуахыгъ. Ышлэгъэ кыбар нэпцл зэригъэлугъэмклэ ар агъэмысэ.

2014-рэ ильэсым тыгъэгъазэм и 18-м полицием илофылшэхэм къулыкълэу ахызы административнэ хэбзэу-хъоныгъэу зезыхъагъэу зегуцэфэхэрэ хуылфыгъэр кыауытыгъ. Зышышыр кызыушыхъа-тыр документыр кыаригъэлэу-гъунэу хэбзэу-хъумаклохэм ащ зыфагъазэм, кыезгъыгъэп. Административнэ мате-

риал зэхагъэуцоным пачэ полицием иот-дел хуылфыгъэр ашэнэу къулыкълэушлэхэм унашъо ашлыгъ. Пшъэдэкълэжы ымыхы-ным фэшл хэбзэу-хъумаклохэм яавто-мобилэу шытыгъэм ежъ-ежырэу шхъэ-клэ заулэрэ еуагъ, шьобжхэр зытыри-щэжыгъэх. УФ-м хэгъэу клэцл лфохэмклэ и Министерствэ иотделэу Мыекъопэ районым шылэм хуылфыгъэр кызыагъэ-сым, полицием икыулыкълэушлэхэм шьоб-жхэр тырашагъэхэу арилуагъ, ахэм уго-ловнэ пшъэдэкълэжы ягъэхыгъэн фаеу ылытыгъ.

Гъэтхалэм и 23-м, сыхъатыр 19.30-м адэжэ республикэм икълэ шхъалэ игъогу горэм хуыгъэ-шлагъэ кыатехъу-хъагъ ыкйи ащ хэфагъэхэм шьобжхэр атешагъэхэ хуыгъэ.

Мы чыплэм кыэсыгъэхэ гъогу-пат-руль къулыкълэу илофылшэхэм авариеу кыэхъугъэмклэ лажъэ зилэу агъэунэ-

фыгъэр тикълэлэ шхъалэ шыпсэурэ ильэс 28-рэ зыныбжы клэлаклэр ары. Авто-мобилэу ВАЗ-2112-м ируль клэрысэу кыачъэзэ игъогу ар текли, ыпэклэ кы-кыштыгъэ машинэм еутэкылгъ. Мы хуыгъэ-шлагъэм ыпкъ кыкылкълэ водители-тлуми шьобжхэр атешагъэхэу Адыгэ республикэ клиническэ симэджэщым нагъэсыгъэх. Нэужым хэбзэу-хъумаклохэм зэрагъэунэфыгъэмклэ, лажъэ зилэ клэла-клэм автомобилыр зэрифэнымклэ фи-тыныгъэ кыэзытырэ тхылхэр 2033-рэ ильэсым нэс ыгъэфедэн фимытэу лахы-гъагъ. Блэкылгъэ ильэсым ижъоныгуаклэ ешъуагъэу рулым клэрысэу ар кыау-бытыгъагъ, ащ кыхэкълыкълэ мыщ фэдэ пшъэдэкълэжы тыралхъэгъагъ.

Джырэ уахтэ зэхэфынхэр маклох, ащ ыуж водителым пшъэдэкълэжъэу рагъэхыштыр кыэнэфэщты.

Тилитературабзэ игумэкIу кыстеуагъэхэм сшъхьэ рашэхэу, ручкэр зэрэфэлъэкIу гуIэзэ сIэкIэкIу тхэу зыщыригъэжъагъэм сикабинет лъэшэу зыгорэ кытеуи (кыстеуагъэри тилофышIу кычIэкIыгъ) Хьакъунэ-Хьуажь Заремэ итхыль систол кытырилъхьагъ, «ТызэрэшIу тыжъугъэщх» ыцIу сыкъеджагъ.

Сэмэркъээр Тхьэм икIас

Щхэныр арыба тынэпс тфэ-мыубытыжъэу джырэ уахътэм хъои хъугъэр, «сыдэу дэгъуа щэнхэм анахь шлагъор кы-къокIыгъэмэ» сIуи, тхылыр кызызэгосэхым, Тхьэм зэри-лонэу, сызыгъэгумэкIырэ гу-пшысэм игъогупэ згъотыгъэ. Хьайнап ар зэрэщхэныр!

Тидэхагъэу «хьайнэпэ» гу-щылэм екIугъэр (кьалоу бэрэ зэхэпхыт «хьайнап зэрэда-хэр», «хьайнап зэрэлэшур, зэрэдэгъур», нэмыкIхэри) Заре-мэ кырилотыкIырэ этюд цы-кIухэм шоколад Iэшлхуэ акло-цыщыхьагъэу кычIэкIыгъ. «Так вот где истина!» сIуи сыкы-хэкуукIыгъ. Урысыбзэу тыбзэ щызы хъунэу фежъагъэр сыдэу къеклоу уитхыгъэхэм ахэуцора! Сэри сфэгъэхъумэ, а бзэмкIэ хэдзэ-хадзэу сыкъэтхэщт.

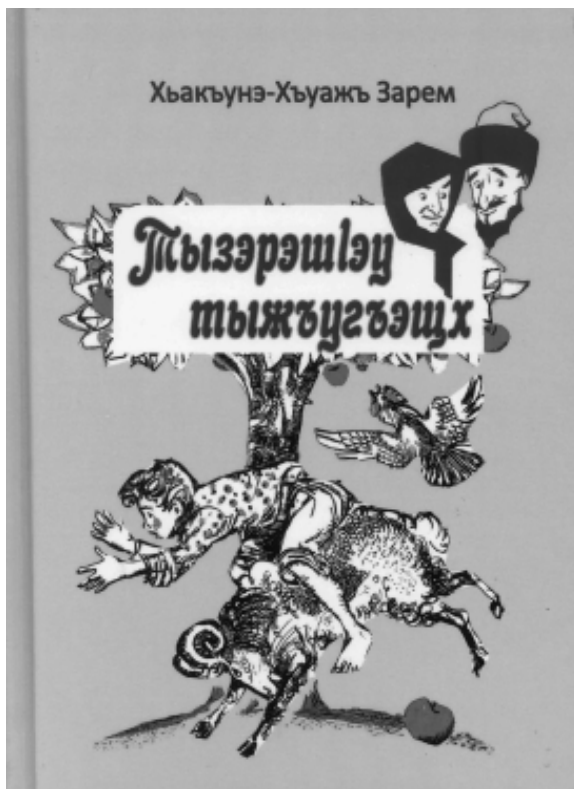
Бзэм тытегушыIэ зыхъукIэ, пльыр-стырыщэм тыхельасэш, тээрэмьгъэложь шыIэп. Адыгэ Хасэм изэхэсыгъо горэм (Адыгэ Дунэе Хэсагъ) бзэм пылъ шIэныгъэлэжъышхо горэ къэтэджи, «Тыбзэ тымышIэ-жъымы, лъэпкъ хабзэр дгъэца-кIэмэ икъушт» зелом, зы нэ-бгыри къэгумэкIыгъэп. Сы-кыкIащт, «Мыщ ыIорэр зэ-хэоха?» кызыгосым зесэлом, «Хьау» ыIуагъ, ятIонэрэми, яцэнэрэми зэхыхыгъэп.

«Шхьадаж илоф нахь зэрэ-псынIкIэщтым пылъа шьуIуа?» сIуагъэ. Гушхьор тидэ кы-зыгъа, уашьом къефэхыгъа? Хэтрэ бзыуи иорэди, ибзыу теплIи, инэбгъо шыкIи фы-зэблихъуштэп, ащыгъум бзыуцIэ къодые иIэу къэнэжъы, ты-

кызыуцухьэрэ чIыопсым игу-пшыси кыстеуагъ. «Уахътэр унэгъошIы, куцэр теуцогъу-те-уцогъу». Народым ыгучIэ щы-зэпэкIэмыкIэу зыгори блэкIы-щтэп. Ахэхьэ закъори кьалых, зэкIэ пIэ кыралъхьащт. Лъэп-кыым лъы гъоткIо закъо кы-кIэнагъэми ыбзэ ытIупшыщтэп, ащ хэти теуцуапIэмэ нахьы-шIу, етIанэ тхэхъоу ригъэ-жъэщт. Хэтрэ лъэпкыи ары зэ-рэщытыр. Гупшысэр пшъэху зэрыбл, Зарем, бэ уитхыгъэ-хэм къагъэушырэр. УшIэны-гъэлэжъмэ, гупшысэу лъэпкыым кыпIэкIилъхьэрэр зэгъэфэжъ къодый, ау ари...

Адэ джары, о зэрэпIо закъоу зэкIэ зэпыуцоньыри ни просто так. ЛъэпэмыгъэкIуабэ уапа-шъхьэ кызыуцокIэ сыд пIэ зэкIуштыр? Арыба тызымыгъэ-хьурэри, мыхьурэр зыгорэм тедгакIэзэ, «Хьэпаныепышъ», Заремэ итхыкIэу, джынэу зыщыпкъэ ухъун. Тызидэхьа-щхьэ зэпытмэ, делагъэм ыкьо-гъуи хьайнапэр кьос, узыфэ-сакъыжъын фае. «Естественнэ времиеу» узыхэтым дебгъэ-штэн фае, ау охътэ дели хъу-рэп ныла? Хэта джы дгъэ-мысэщтыр, кыдготыр ара — тэ зыпарэми тилоф хэмы-лъэу, щэкIэ тыгъэпскIыгъэу, тисудьямэ?

«Тыбзэ мокодэ, тыбзэ мэ-кIоды...» тэлэш, къэтэчъыхьэ, тылхыху дэдэуи зытэшIы, ау тэрымэ зыхэкIодагъэр, тэ ты-зылхыхъужъэу, зыхэтымьлэ-гъожьырэ зыгорэм хэтэлъа-гъомэ, сыда? Хэта тызыпы-лыри, дгъэмысэрэри? Тыбзэу

къогъум къодгъэзыхьэрэр ины-шо кытIэкIэхъухьажъышъ, кьушъхьэшхоу ташъхьагъ кье-уцошъ, «шъукыздэкIое зэпы-тыгъэми, силъэаплэ шъунэсы-на?» ыIозэ хэхьэ, зелэты, чест-нэ словэ, илъэагъэрэ икууагъэ-рэ уанэмысыщткIэ: е гъочIэ-гъышхор, лъэпсэшхор чIычIэ-гъымкIэ огъэушъэбы, щыожъо, е уашьом илъэагъэ унэсына?

Характерхэр кьиолотыкIы, сюжетри огъэлсы, тыбзэ изэ-Iэхьэгъум кьэоубыты, кыбгот цыфым микроскопкIэ уеплIы, Зарем. Къэлэклэ хьарзынэ кьэ-бгъоти, «великолепнэу» уищхы-кIэ зыогъэпсым, уимикроскоп сыдэу «самовозвеличивание человека» изыбзэ хъугъа, ащ фэдиз тицIыф хэхъуагъэми сшлагъэп. Сыд фэдэ нэгъун-джа зыкIаплъхьэрэри, «зрячэ чудеснэ» ухъугъ шьуи! Укъа-мыльфызэ зыпплхыхъэу уежъэ-гъэгъэн фае нахь, ащ фэдэ «Iумым развитие» сыдэуштыу ыгъотыгъа, сепупшысэш, уяне-жъы ыкIокIыр хэгъэкIыри, ащ ыкIоцIыкIэ укъэкIуагъ нахь, ныбэ пчъагъэмэ уакъырымы-кIыгъэмэ «оригинальнэ Iумыр» бгъотыштыгъа? Уигупшысэ лъэ-мыдж гупчъэкIэ псы нэпкъ пчъагъэ зэрэпхы! Цыфым ишъэфрэ инафэрэ дунай нэ-фым иIэрылхъэу апахъхьэ иолхьэ, хьэламет шыкIэр

«ЕГЭ-р ара, хьаумэ Лени-нышхом игалс-тук кыбдэуст-хъукIы зэхъур ара» зызэхэп-шлагъэр? Цы-фым ыгукIоцI тауштэу уипшы-хьэшъура, гу-шъхьэ лэжъы-гъэу дунаим щигъотыгъэм ишъэф ухэхьэ-шъунэу Тхьэм Iизын кыуи-тыгъ уинасып-кIэ, Зарем, пшъхашъуи Iэ кыщифагъ. На-сып дах, «ка-кое счастье», гукIуачIэу уилэм Тхьэм нэгъуа-джэ тырерэмы-гъаплъ. «Се-мейнэ кодекси», «домашнэ очаги», «прощай

пшъэшъэгъуи», тIэкIу тешIэмэ, унагъуи, сэнэхьатэу наркологи, неврологи, и т.д. уижаргон сыдэу бай. Хьау, хьау узылы-плъэхэрэр ары уимикроскопкIэ — ахэм ажэбзэ къабзэ кы-риплотыкIынэу талант шлагъу — Тхьэм бэрэ урегъэлажъ. Гу-гъэрэ гукIэгъурэ зэгбгъэлэгъу-рэ народыр уишIушIэ фэла-жъэмэ, ебгъэлэгъурэ гъогу-пэ укъэбзыгъэм ибзыгъэу те-лъыр кыштэмэ, «немедленнэу счастливе» зэрэхъуштым уехьы-рэхъышэжъынэу щытэп.

Хэтрэ цыф лъэпкыи дуна-им зэрэхъушъхьафыкIыгъэм фэдизэу хэушъэфагъ. Лъэпкыым ишъэф зыкызырэрэзэлуйхырэр непэ дунаим щилIэрэр ары (арыба уинэплъэгъу ыкIуачIэ зыдэгъэзагъэр). ТиблэкIыгъэ («прошлэм» пIэ нэсыжъыщтэп) зэрэшъуиягъэмкIэ просто душа болит. «Тинастоыщэ» зытетыри врач Iазэу оуплэкIу, упсихо-логэу зэхэофы, тфэгупшысэн тIэмэ, тэгупсэфы. Зэфыщы-тыкIэ-шыкIэу итэбгъэлэгъу-кIырэ «пользэ» горэ хэтхы-мэ пIозэ уфэсакъымэ, уелэ-пэлэскIызэ дэхагъэр зэрэ-лпыкIотэщтым тыналэ тетэо-гъадзэ. ЗэфыщытыкIэр зэрэ-мыкьэдзэ-надзэм шыкIэ «чу-деснэ» кыфэогъоты. ЗэкIэ щылэр «сэщ пай», «ощ пай», узыфэплъырэр ары, Зарем.

Ау ар тлъэгъоу тызыфэба-нэрэр ары. Непэ цыфым щы-лэр зэкIэ риутыжъынышъ, ишлои-гъоныгъэрэ игубжырэ къахэ-кIэу, неущ нэмыкI шьыпкъэ-кIэ зэблихъун ылъэкIышт, ау шъхьафитныгъэм, хабзэм, цы-фыгъэм яшапхьэхэм яхъупкъэ цыфыр кыуухъумэзэ ыпэкIэ лъэкIуатэ. Урок дэгъу зыдеб-гъэлэгъужьырэ цыфым, лъэп-кыым чинэрэр «большой пе-ременэу» фэхъурэр, «да здрав-ствует новая жизнь» кы-фихьырэ зэкIэ зэтэгъэшхэ-гъэу ыпашъхьэ, десэшхо хихы-нэу, кьиолхьэ: гъэсэнныгъи, шIэ-ныгъи, дэкIон-къэщэн-тIупшы-жъын-зэхэкIыжъыни, дин Iофи, зэфыщытыкIи и т.д. «зышъу-лъэгъужъ» пIозэ зэхэодзы, щы-бзэ нэдым кIэогъэкIы.

Щэлэфэ цыфыр зыфэсакъы-жъызэ «мэлажъэ, мэшхэжъы» зэралоу, дунаим тэрэзэу илэ-шлагъэрэ ишIэныгъэрэ щылъе-гъэкIуатэ. ЗэраригъэшIэным пы-лъэу сурэтышIым фэдэу, ищы-Iэныгъэ ежъ-ежъырэу дунаим идэхагъэ кыщыхыгъэщ шлои-гъозэ, щэлэфэ щытхъу ешIэ. Ау о, Зарем, щылэныгъэу кы-тэбгъэлэгъурэр итымылэгъу-кIырэ дунаеу цыфыр ыгукIэ залэми, хьорышэ-гурышэм энэ-цыми, хьагъу-шъугъу гужьыр ышIымы иплъэгъукIэу, ау зэ-мылошъоу ащ кыфанэу зы-зэришхыжъырэр утыгум кьи-охъэ зиукъэбзыжъымэ, зыдэ-хьащхыжъэ, гур къабзэ хъу-жъыным пae.

Заремэ ытхыгъэм «зэгад-кэ» горэ зэрэхэлъым гу лъы-шъутэгъэн фае, «нарошнэу» кыкIэслотыкIыжъырэп ытхы-гъэхэр, итхылэу «ТызэрэшIу тыжъугъэщх» щыфилорэм къэ-шъуштэнышъ, шыуджэным пae, нэбгырэ пэпчэ игъунджэ зы-рилъэгъожъыщт, «чеснэ сло-вэ» хьайнап зэрэщхэныр!

О зэрэпхъу, Зарем, зыго-рэм «кастинг», зыгорэм «шоу», тэ, ученэхэми, балл кытфа-угупшысыгъ, «балнэ систе-мэм» тытэхьагъ. ТадэжъкIэ укыремыкIокIэу къэмыгъан, тэ тызыхэтри IученэхэмкIэ балышху, о училыпIи щыбгъо-тыщт. Тхьауегъэпсэу, зы балл сэри кьэзгъэхьагъ. Адыгэм ыбзэ шъоупс, дэхагъэу IэкIэлъыр Iэ-кIэзы зэхъум, ихьайнапэ ри-пхыжъи зыхэхьажъым, Саусэ-рыкьо ихьопсачэ уишIэныгъэ кытефи, уитхыль кыгъэхъу-гъэмэ шIэ?

ЩЭШIЭ Щамсэт.

Сигуащэ драматург

рэр шхыгъо ефэжъы» кысело. Шхьакуи сшхы-жъыщтэп, ащ сызери-ушъхьакугъэ купымкIэ лэу кыпэкIэкIуагъэр зэ-рэчылэу илъэскIи афэ-шхыщтэп. «ГуцыIэжъыр зилIэужыгъор пшIэрэп!» ылуи, сыригъэзыгъ. Боу дэгъоу сэшIэ. «МыжъокIэ кыуаорэм кьуаекIэ еожь!» сянэ егъашIэм ылоштыгъэ. «Бын Iужьур гъэбэжъу» ыIозэ, ыгъэ-цэкIэжъыгъ, гъэбэжъум ежэзэ жъы хъугъэ, бын Iужьум ышъхьэ кыфыхэмы-хызэ.

Апэрэ илъэсым сыкызаща-кIэм «Белоснежкэрэ гноми-блыр» яценкэ сигуащэ ти-унэ щигъэуцугъагъ. Гномхэр зэдатшIэрэ сипшыкыуиырэ сил-рэ. Белоснежкэрэ сэрыгъэ. Хьу-лъфыгыблымы сафэгыкIэнэу спшъэ кырылхьы, хьэлъэкъуи-плIыкIэ сыпшызэ, ерагъэу сы-

кыялыжъыгъ. Сенэгъе сигуащэ Белоснежкэрэ Золушкэрэ шIузэхэкIокIэгъагъэкIэ. «Золуш-кэрэ гномиблыр» пIогъагъэ-мэ нахь тэрэзыгъ!» зесэлом, ошIэ-дэмышIэу зигъэ Снежнэ Королеви, спхъу закъоу Гердэ стырихи, Кай сшъо хэль пэтзэ, икъунрэ сызэридзагъ. ЕтIанэ Кай кызысфэхъум, кысфэ-гушIуагъэп. Зато тихьэ щыритф кызылфым, именин фиши, хьаблэм тесхэр сигъэхэкIа-гъэх. Сипщ тхьэгъожъ гуащэм елпытыгъэмэ! Джы кызнэсы-гъэм «къангъэбыль» кыздешIэ. Тызэлэхэхьагъэп, сымыадыгъэу Iо о етIани. Ар яенэрэ гномэу унагъом ис. Ащ мыхъуми лэ-жъэныр икIас, адрэ гноми-блыр зэрэщытэу пIо горэм иуугъоенхэщ, Муму зыдэкIуа-гъэм пхыхьэми хъушт. Гера-сим тилэп хьалэчыр къахигъэ-хьанэу. Тэ тизакъоп, тихьаблэ гуащэу нысэ спектаклэ зымы-гъэуцугъэ тесэп. «Заячъа из-

бушка» хъугъэ тигъунэгъумэ яунэ. Яблагъэхэр къаклохэмэ, «Моу тхьамафэ горэм тижъу-гъэс, сессие ужым тыкло-жъыщт» аIозэ, унэр фэмышэ-чыжъэу зэхэскыскъэ хъуи, кызэхэтэкъофэ ыуж икIыгъэ-хэп, джы таджик унашIэхэр ягугъаплэхэу къэнагъэх. Ахэм якъэбар сигъэгумэкIыштгъа-гъэп, ау мызэгъэгум сышIуа-гъэнагъ — тигъунэгъумэ сшы-пхъу яныс.

Ахэмэ япшысэ ыцIэр «Ма-шэрэ мышэхэмрэ». Машэр сшыпхъоу Марет ары. Мышъэ-хэр ипщырэ ипщыкыуитIурэ. «Хэт сипхъэнтIэкIу тетIыс-хьагъ?» аIозэ, Машэ тхьама-кIэжъыр агъэунэзагъ. Адэ, «Хэт сипкировкэ ышIыгъ?» аIорэ-пи. ФэмылэкIыжъы хъуи, Зэе Iуашъхьэ хэлъэдэжъыгъ. Джы илI садэжъ къакошъ, «Сы Ма-шэнэу сыхьазыр, ежъ згъэмы-шъэщт исотовэ кысэтри» еIо. Мышъэр зэгорэм Машэ хъугъэу

шьульэгъугъа шъо? Талъэны-къокIэ мышъэр мышъэзэ мэ-лэжъы, шакIомэ амьукIэмэ. СшитIу шакIо, яшхончхэр апы-гъэпIынагъэхэу мачъых, «еу!» зэрэпIоу хьазырхэу. Япшыси сыфэежъэп, сыфитыгъэмэ, зы фантастикэ горэм сыхэхьэщт-гъагъэ, волшебнэ сырныч 60 згъотыгъагъэмэ. Апэрэ желя-ниер джащ фэдэ сырныч пачкэ мин хъунэу, и все, кыкIэлпы-кIошт желанихэмэ сафэгъэзагъ. УнасыпышIоным бэ ищыкIагъа?

Силэри сфикьушт, сагъэприн-цессэмэ, сызгъэпринцессэщтыр сшIэрэп нахь. О-о! Тыкъэсы-жъыгъ, сигуащэ сценариякIэ ылыгъэу къэуо. «Рыу, сибэщ!» еIо. «Чэм-чэм» еIошъ щыт тичэм ышъхьагъ итэу. Тигъунэгъу Шре-кы хъурэр шIогъэшIэгъонэу кыкыоплIы. Горизонтым кы-фагъ сипщ Дон Кихот Ломан-ческер — ышъхьэ шым кьеу-лэлэхэу къэкложъы. Сигуащэу Властелин Колец ышъхьагъ ит. Пшысэхэу сикIэсагъэхэр сфэ-мылпэгъужъхэ сишIыгъ гуащэм. «Рыу, сибэщ!» мыгъо зыфэс-шын мэщым сэкIо, тхьакIум-кIыхьэхэм сяшэкIонэу.

**Хьакъунэ Заремэ
итхыльыкIэ кыдэ-
хьэгъэ къэбар щэн-
хэм ащыщ**

Сигуащэ драматург, ау джащ нахьыбэрэ ытхыгъэ пьесэм сы-хэтыжъышъуштэп, ежъ роль шъхьалэр иеу, сэ «кушать по-дано!» сIоу. «Шхьакло зышхы-

Сыдрэ лъэхъани тиадыгэ лъэпкъ зыгъэдахэу, зыгъэлъапъу, шэн-зеклоклэ дахэу тилэхэр къагъэлыагъо укытэ зэрэтхэлым, зэдэлэжьиным, гуклэгъуныгъэм ыкли хъаклэпэгъоклыным. Ащ фэдэ зеклоклэ-зэхэтыклэхэр джыри члэтынэгъапэхэп. Ау ахэм щыклагъэ афэхуэ, ар хэткли шъэфэп. Шыпккэ, щылаклэр зыпкъ итырэп, ыпэкклэ лъэклуатэ, уахтэм зэхъоклыныгъэхэр къызыдехьых, пытэу плъэ утемытмэ, уахъаджыпэни алъэкыщт, ащ фэдэхэри тарихыым къешлэжьиых. Ащ пае тэ, клэлэгъаджэхэм, тишыпккэу ныбжьыклэхэм лоф адэтшлэн фае. Анахъэу зыфэсакъыжьиным фаехэр лъэпкъ цыкълухэр арых. Непэ зы шэн-зеклуаклэ лэлэдэлэл ышлымэ, неущ ятлонэрэм нэмыплъ ритымэ, неущмыклэ ыльапсэ сысын, тлэкълу-тлэкълузэ клодыжыпэн ыльэкыщт.

Къытклэхъухъэрэ ныбжьыклэхэр лъэпкъым игугъаплэх, инеушчырэ мафэ зыгъэпсыщтхэр ахэр арых. «Лэжыгъауэу чыгум хэлпхъагъэм узэрэдэлаж лэжыгъэу къытыщтыри» ало адыгэмэ. Арышъ, сабыим иплун узэригъэгумэкл, лофы зызэрэбгъэшл цыфэу хэкълыщтыри. Бэ зиягъэ къэклоштыри, бэ къыппеощтыри, ау шлур нахыбэу зэхэбгъэхэу, дэхагъэр нахыбэу зэрэбгъэлъэгъулэжъэу, сабыим иплунклэ адыгэ лъэпкъым нахъысэтэхыплэ зэрэщымылэр къэзыушыкхатэрэ лофыгъохэм ахэбгъэлажъэ зыхъуклэ, ишлогъэшхо къэклонэу сэгугъэ.

Адыгэхэм клэлабэ къызэрыхъухъэгъэ унагъор анахъ насыпышлоу алъытэщтыгъэ, ащ ехъуапсэщтыгъэх, игугъу дахэкклэ ашлыщтыгъэ, ящысэтэхыплагъ. Тштэн ижырэ зэманхэм къащегъэжъагъэу сабыим икхъэун адыгэхэм зызэрэфэгъэхъазырыщтыгъэр. Мыщклэ ныбжьыклэхэм уадэгущылэмэ хушът, нэжъ-лужъхэу клэлабэ зыплугъэхэр къебгъэблагъэхэу «кушъэхапхэми», «лъэтэгъуэу-цыми» пшлыми дэгъу дэд. Мыхэр еджаплэхэм, культурэм иунэхэм ащызэхэпцэнхэкклэ зыфэдэ щымылэх.

Сыдрэ лъэхъани тиадыгэ лъэпкъ зыгъэдахэу, зыгъэлъапъу, шэн-зеклоклэ дахэу тилэхэр къагъэлыагъо укытэ зэрэтхэлым, зэдэлэжьиным, гуклэгъуныгъэм ыкли хъаклэпэгъоклыным.

Къедгъэжъэн ны хъунэу ежэрэ ныбжьыклэмклэ. Унагъоу ар къызэрыхъагъэм ис цыфхэм эклэми агъашлоштыгъэ, фэсакыштыгъэх, дахэу дэгущылэщтыгъэх, ыгу цыкълу мыхъуным лъыплъэщтыгъэх, рэхъатыгъо илэным лъэшэу аналэ тырагъэтыщтыгъэ. Пкъышъолым зэрэхэлъызэ, сабыир агъэшлонэу, едэхэшлэнхэу рагъажэщтыгъэ.

Нахъыжъхэм ны хушът ныбжьыклэр тлэкълу-тлэкълузэ ашъхэ дагъасэщтыгъэ. Зыпкъ фимытыр зыдакло, ышлэ, ышхы мыхъушътхэм нэлъасэ фашлыщтыгъэ. Гушылэм пае: зыпкъ фимыт нысаклэр къэм агъаклоштыгъэп, къэм клэмэ, сабыеу къыфэхъушътым шъхъэуназэр илэ хушътэу алоштыгъэ. Блэ рагъэу-кыштыгъэп — сабыеу къыфэхъурэр бзакэ мыхъунэу, машом клэгъапцэщтыгъэп —

Лъэпкъым итарихъ, игушъхъэлэжьиныгъэ клэн баеу ллэшлэгъу пчъагъэмэ къаклоцл адыгэмэ зэлъагъэклагъэр угъоижьиныгъэным, зэкъошныгъэр гъэпытэгъэным илахъ хильхъаныр унагъоми, еджаплэми, культурэм илофышлэхэми япшъэрылшъхъалэу непэ щытын фае.

Плуныгъэм мэхъанэшхо и

Адыгэхэм клэлабэ къызэрыхъухъэгъэ унагъор анахъ насыпышлоу алъытэщтыгъэ, ащ ехъуапсэщтыгъэх, игугъу дахэкклэ ашлыщтыгъэ, ящысэтэхыплагъ.

сабыир машом емыклодыплэнэу, шлунклэ зыхъуклэ щагум дагъэклыщтыгъэп, аужыпкъэм унэм къырагъэклыщтыгъэп — а уахтэр цыф бзаджемэ язеклогъоу алъытэщтыгъэ ыкли ахэм яягъэ нысаклэу зыпкъ фимытым къеклыным щаухъумэщтыгъэ, чэт рагъэгъэгъуалъхъэщтыгъэп — тлэмэ язэу зыр арэу хахъо зилэщтыр алъытэщтыгъэ...

Зыпкъ фимыт бзылфыгъэм гъомылапхъэкклэ ешлшлэщтыгъэх, а лъэхъаным врач лэзэхэр щымылагъэхэми, бэ зыльэгъугъэ, бэ зыгъэшлэгъэ нахъыжъхэм язэхэшлыкл куугъэ, лъэшыгъэ ыкли ахэм къагурылоштыгъэ гъомылапхъэу ным ышхырэр сабыеу ышъо хэлъым куцл зэрэфэхъурэр.

Джаушътэу мэзибгъур клоштыгъэ. Сабыир къызыхъуклэ, унагъом имызакъоу, хъаблы, чыли ар ягушлогъошхуагъ. Джы телефонхэр зэрэщылэм фэдагъэп, ау чылэм а къэбарыр зэришлэщтыгъэми амал гъэнэфэгъэ илагъ — сабыл къызэрыхъухъэгъэ унагъом имэкъэгъэлоу унашъхъэм быракъ пальэщты-

сабыир псы фэбэ къодыеклэ агъэпскыштыгъэ, ыпкъышъол псыхъагъэу, пытэу хъунэу алоты. Псэу сабыир зэрагъэпскырэм пкъыгъохэр (гъучл лэмэ-псымэхэр, дышъэ пкъыгъохэр) халъхъэщтыгъэх — гъучлым фэдэу ыпкъышъол псыхъэгъэнэу, дышъэм фэдэу ишылэныгъэ гъогу нэфынэнэу, лыдынэу ралъалэщтыгъэ. Псэу зэрагъэпскырэм ежъэ тлэкълу хатакъоштыгъэ (ащклэ сабыир цыф бзаджемэ ащаухъумэу алъытэщтыгъэ). Псэу сабыир зэрагъэпскыгъэр чыплэ къабзэу, цыф зытемыуцон чыплэ щыраклутыщтыгъэ, ежъ сабыир шэкл улэу-гъэм клоцашыхъэщтыгъэ.

Джаушътэу цыф къэхъугъэкклэ цыкълум ишылэныгъэ гъогу егъэжъагъэ хуштыгъэ: ешлшлэхэу, агъашлоу, шлу алэгъоу. Сабыим фэдэу яни фэсакыштыгъэх, къыпеклоклыщтыгъэх. Сабыл зыгъотыгъэр мэфэ тлоклитлу охуфэ инысэунэ къырагъэклыщтыгъэп, агъэпщэрыхъэщтыгъэп, агъэгыклэщтыгъэп, хатэ хагъэхъэщтыгъэп, гъомылапхъэкклэ ешлшлэщтыгъэх, ипсауныгъэ зыпкъ рагъэуцожьыным лъэшэу аналэ тетыщтыгъэ, гъунэ лъафыштыгъэ.

Ижыклэ адыгэмэ унэр ябагъэп, джаушътэу зэрэщытэи, сабыл къэхъугъаклэмрэ янэрэ зы унэ алъэханэщтыгъэ. Ащ хэт щыщи тыгъэкхъохажыгъом рагъахъэщтыгъэп, шлонэгъапэу, имыхъэ мыхъухэнэу щытыгъэмэ, яжъэм ар хагъэуцощтыгъэ (ихъэрэм мыхъун зыдыримыхъанэу, сабыимрэ янэрэ иягъэ ямыкълынэу).

Сабыл къэхъугъаклэм ишыгъынхэр чэщым щагум къыданэщтыгъэхэп, къырахъажыгъэхэри мэшлұашъхъэм щаутхып-

Къытклэхъухъэрэ ныбжьыклэхэр лъэпкъым игугъаплэх, инеушчырэ мафэ зыгъэпсыщтхэр ахэр арых.

кыжыштыгъэх (мыхъун горэ къепкыгъэмэ, машом пыхыжынэу алоты).

А гъэшлогъэ лъэпкъ шэнхэм къыдалытэщтыгъэ сабыл къэхъугъаклэм мэфищым къыклоцл джанэ щыллэн фаеу. Ар янэ е янэжъ ыдын фэягъэ, ыклэ

кладэщтыгъэп, игъашлэ клакомыхъунэу алоты. Ащ фэдэ джанэм «цыгъо джанэклэ» еджэщтыгъэх.

Джаушътэу агъашлоу, абгъашлоу члэлэу, шлур, гуклэгъур фаушлшылэу, ем щаухъумэзэ къахъогъэ сабыим иплун рагъажэщтыгъэ.

Сабыл цыкълур къызыхъугъэр тхъамэфитлу зыхъуклэ, лыхъыли благи зэрэугъоштыгъэх, «кушъэхапхэ» ашлыщтыгъэ. Мы мэфэкл мэфэшхом, мэфэ гушлогъошхом сабыим янэ ытышхэри къаклоштыгъэх, яшлэн къашлэти... Къэхъугъэ сабыир шъэожъыеу хъумэ, нысэм ытыш кушъэ зэрылпыр къыгъэхъазырыщтыгъэ. Ащи еплъыклэ гъэнэфэгъэ илагъ — шъаор лъапсэ, хахъо илэнэу, сабийхэр къыклэхъонхэу, лъэп-

Сабыл къэхъугъаклэм ищыгъынхэр чэщым щагум къыданэщтыгъэхэп, къырахъажыгъэхэри мэшлұашъхъэм щаутхыпкыжыштыгъэх (мыхъун горэ къепкыгъэмэ, машом пыхыжынэу алоты).

къыр лъыгъэклотэнэу, къырахъыллэ зэпытынэу, гъотышхо илэнэу алоты.

Пшъэшэжъые зыхъуклэ, унэгъо клоцым кушъэр ыгъэхъазырыщтыгъ — къэхъугъэ пшъэшэжъыем тыщ лъапсэ, тыщ фашлэ илэнэу, агъашлоу, алъытэу щылэнэу.

Кушъэ зэгъэфэгъэм сабыир хагъэгъолъхъаным ыпэкклэ кушъэм чэтыу хагъэгъуалъхъэщтыгъэ — ичъые къыринэнэу, чэтыум фэдэу ласэ хъунэу. Ащ ыуж клэнклэ хагъэ-тлысхъэщтыгъэ, ыжаклэрэ ыпаклэрэ клэнклэм фэдэу фыжы охуфэ псэунэу, ынатлэ клэнклэпс щафэщтыгъэ, ылушлэмэ шъоу ашафэщтыгъэ, дахэу гушылэнэу, лушъабэу щытынэу, блашъхэ кушъэ цаклэм гуапхэщтыгъэ, блэм фэдэу сакъэу, лушэу хъунэу алоты. Сабыир

клумэ итыщтыгъэ, къызтэхъогъэ дунай хъалэмэтым хищэщтыгъэ, ибъдыщэ фэбэ гъомылэ фэхуштыгъэ, ылэ хъалэлмэ агъэхъыештыгъэ, ишлұэлыгъу гъунэнчэ ыгъэфабэщтыгъэ...

Унагъом къыхъухъэгъэ сабыим иплун, игъэсэн эклэми зэдыралофыгъ.

Джаушътэу мафэм мафэр лъэкло, унагъор мыпшъыжъэу сабыим дэлажъэ. Цыкълузэ лъэпкъ шэн-зеклоклэ дахэхэм нэлъасэ афэхуэ, емрэ шлурэ зэхидзын ыльэкълынэу агъасэ, дэхагъэм фашлу, шлугъэм ыгу фызылұхыгъэныр ыпкъышъол, изэхашлэ хагъэкыхъэ. Мэкклэмаклэзэ сабыим гурагъало унагъоу къызэрыхъухъагъэм имызакъоу, лъакъоми, чылэми, лъэпкъыми зы цыфклэ зэрахэу-цуагъэр.

Шыпккэ, сабыим иплун лоф къын, етлани непэрэ дунай къижъуклым. Арыба адыгэмэ «Цыф зыплурэм цыф плупклэ хэклы» зыкълуагъэри. Ау сьд фэдиэу къынми, ащ лъэпкъым ишэн-хабзэхэр хэлпхъанхэр, цыфыгъэр ишапхъэу бгъэсэнэр тэ, клэлэгъаджэхэм, типшъэрылшъхъал. Непэ сабыл пэпчэ зеклоклэ тэрэзыр нахъыбэрэ ыльэгъоу, тильэпкъ итарихъ инэклубгъохэр къыфызэлутхыхэу, лъэпкъ шэн-зэхэтыклэ дахэхэу тлэклэхэу ежъагъэхэм къыздэгъэгъэзэжышъуклэ, тимафэхэри нахъ гухъэщтыгъ, тижыхэр жышъхъэ мафэхэу, тиныбжьыклэхэм насыпыр къабэкклэу, ахэм ягуклэгъу, язэхэшлыкл тинахъыжъхэр ыгъэра-зэхэу, гушхуагъэ агу къырильхъэу, щылэкклэ дахэ тилэщт. Тицлыфышъхыи хэрэхэу, тильэпкъ шэн-хабзэхэу ллэшлэгъу пчъагъэхэм ашапсыхъагъэхэу, дунай тарихыым шлурэ дахэрэклэ тигугъу зэрэцашыгъэхэм хэз афэрэмыхъу! Тиадыгэ лъэпкъ иджэныкыо машло ренэу орэблэ!

ДЭГУФ Людмил. Пэнэхэс гурыт еджаплэу N 7-м иклэлэгъадж.

70

ТЕКІОНЫГЪЭМ ия 70-рэ ИЛЪЭС ИПЭГЪОКІ

Заом лыгъэ щызэрихъагъ

Хэгъэгъу ззошхом тицъыфхэм тхъамыклагъоу къафихыгъэр джыри тыркъоу тыгъухэм атещагъэу къэнагъ. Ззо мэшлэшхом илыгъэ къынэмысыгъэу унагъо шылэп. Ахэм псаоу къарынагъэхэм ягупсэхэм яклодыкІэ, якъэмыгъээзжыкІэ джы непэ къызнэсыгъэм ащымыгъупшэу агъухэм арыл.

Ау ухэтми сьд уфит, тхъамыклагъор къэсымэ зи зэхидзырп, хыорышхом хэфагъэм фэдэу уехъы. Псаоу къыхэкІыжыгъэм къехъулагъэр къешлэжъ кьодые нылэп. Псыорым ыхыгъэм сьд къышлэжыын. Ащ игугъу зышлыжыын фаер псаоу къэнагъэр ары.

Ахэм тэ афэтшлэжыынэу къэнэжыыр бэп: дунэешхом те-тыфэ ашлагъэм, гъогоу къа-кІугъэм, ззошхом имэшлостыр ялфыгъэхэм къанэмысыным пае лыгъэу зэрахъагъэм игугъу пшыныр ары.

БлэкІыгъэ ззошхом имашло хэтыгъэу, ащ игъэкІосэн зилахышлэу хэзышлыхъгъэ дзэкІолІ шлагъоу ХъокІо Бэчмызэ Бамбэт ыкьом мэфэкІ мэфашхоу къэсырэм, ТекІоныгъэр къыздахыгъэр илъэс 70-рэ зыщыхъурэм ехъулэу, гъээтетджэхэр нэлъасэ фэсшыхэ сшлөгъу.

ХъокІо Бэчмызэ къуаджэу Пчыхалыкыуае къыщыхъугъ. Къызэрыхъуагъэр мэкъумэщышлэ унагъу. Янэрэ ятэрэ егъашлэм лэжъэкІо-псэуакІохэу шытыгъэх. Лъфыгъэу яунагъокІэ бэп ялагъэр, ау хэти къыте-

фэрэр ышлэзэ къыхыгъ, ны-тыхэм алорэм блэкІыгъэхэп, агъэукІытэжыгъэхэп, ягугъу дахэкІэ арагъэшлэзэ лэжъагъэх, псэугъэх.

Бэчмызэ гурьт еджаплэр къызеухым, ныбжыкІэ дэдэу лфшлэныр ригъэжъагъ. Апшэрэ еджаплэм ыуж кьоджэ сельпом ибухгалтер шъхалэу ригъажы, ащ райисполкомым иплановэ отдел экономистэу, райзагсым, райзом, райсобесым лф ащи-

шлагъ. Тьдэ зыщэли, ищытхъу фэшъхъаф аригъэуагъэп.

Тикъэралыгъо нэмыц техакІохэр ошлэ-дэмышлэу къызтебанэхэм, илофшлэн ыгъэтІылы, зэуапІэм апэу кІуагъэхэм ясатыр хэуцуагъ. Къулыкыур зы-щыхыгъэр пыим исамолетхэр къезыутэхырэ дивизиер ары. Лыблэнагъэ хэлъэу пый мэхъаджэм езэуагъ. Ащ исамолетхэр зыдэщыт чыплэхэр зэрагъашлэщыгъэх, ахэр акъутэщыгъэх. Хъадэгъум ищэ пчъагъэмэ къялыжыгъ, бэри хылыгъэу къауІэу къыхэкІыгъ, ау ащ пае къымыгъанэу пый мэхъаджэм пэуцужыгъ.

Лыблэнагъэу къыхэфагъэм ишыхатхэу Жьогъо Плъыжыым иорден, медальхэу «За боевые заслуги», «За Победу над Германией» зыфилохэрэр къыфагъэшъошагъэх. Пыим имэшлостыр къытырищэгъэ тыркъошхэм къахэкІэу зэуапІэм къыкІыжы, игупсэ чылэ къэкІожыгъ. Тыркъошхэм агъэгумэкІыщыгъ нахъ мышлэми, зэпигъэу гъэ лфшлэным фежъажыгъ ыкІи илъэс пчъагъэрэ игъэрет къызэрихъэу лф ышлагъ.

Тилыхъужъ лыбланэ непэ къытхэтыжъэп. Ззошхом къытырищэгъэ тыркъошхэм заушъэ-фыгъагъэми, ошлэ-дэмышлэу зыкълэтыжыгъ. Идунай ыхъожы, Тхъэшхом ыдэжъ кІожыгъэ. Тхъэу зыпашъхэ ихъажыгъэм джэнэтым щигъэгъушлэщхэм ащыщ ышлэу тельэу.

ХъокІо Бэчмызэ джыри непэ къытхэтыжъэу къытшлэшы, тшыгъу-пшэрэп. Бэчмызэ лъэуж дахэ къыгъэнагъ. Ащ лъэпкыур лызыгъэкІотэщт кьохэр, пхъухэр ыплугъэх, ахэр тым илъэгъохэ-щых. ДзэкІолІ шлагъом ишъхэ-гъусэ Кукэ ищытхъу аригъалозэ елъэкІыфэ колхозым щылэжъагъ. ЗэкІэ лъфыгъэу илэхэр ылэ тыригъэуцуагъэх, ригъэджагъэх, унагъо ялэу псэугъэх. Ау, гукъау нахъ мышлэми, сьдым уфит, икьорэлф-пхъорэлфхэм икыу фэдизэу гу ащифэнэу хъугъэп. Джы ахэм ящылэкІэ-псэукІэ къылыгъужыгъэмэ, дунэе мылкъум пелэни, ау сьдэу пшын, ипалэзэ къэси, дунэешхом ехыжыгъ. Алахым джэнэт къырет. Къыштинагъэхэм нэнэжыым игугъу амышлэу зы мафи къа-кІурэп.

ХЪОДЭ Сэфэр.

Щымылэжъхэр ащыгъупшэхэрэп

Мыгъэ, жьоныгъуакІэм и 9-м, Псышлэпэ районым ит псэупІэу Шъхъафит зыфиІорэм дэхсхэм якъоджэгъохэу Хэгъэгъу ззошхом хэкІодагъэхэм ежъхэм ямылкъукІэ афагъэуцугъэ саугъэтым япшлэнэрэу къыщызэрэугъоитхы.

Шапсыгъэ кьоджэ цыкІум непэ нэбгыри 150-рэ фэдиз щыпсэурэр. Нэмыц техакІохэр тихэгъэгъу къызытебанэхэм мыщ нэбгырэ 29-рэ дэкли, заом Іухъэгъагъ. Лыгъэшхо къызхагъа-фэзэ ахэр пыим пэуцужыгъэх, апсэ еблэжыгъэхэп. ДэкІыгъэхэм азыныкьом къагъэзэжыгъэп.

Къуаджэм щыпсэурэ нахъыжхэм язакъоп заом зыпсэ шы-зытыгъэхэм шъхэкІафэ афэ-зышлырэр, нахъыкІэхэми икыоу къагурэлэ ТекІоныгъэм и Мафэу къэблагъэрэм мэхъанэшхоу илэр. Илъэсхэр зэкІлэпэкІох, ау зила-

хыл гупсэхэр заом хэкІодагъэхэм ягууз Іасэрэп. Илъэс къэс ТекІоныгъэм и Мафэ къызысыкІэ, ззошхоу блэкІыгъэр ыкІи къэзымыгъээзжыгъэхэр ахэм агу къагъэкІыжыых. Илъэс пчъагъэхэм Шъхъафит шыщ дзэкІолІхэр агъэлъапІэхэу шытыгъэми ахэм яшлэжъ мыкІуасэрэми, зы лф мыухыгъэ горэм ымыгъэгупсэфхэу кьоджэдэхэм къыздырахъакІыщыгъ. Ар заом хэкІодагъэхэм апае чылэм саугъэт зэрэдэмытыр арыгъэ. Нэужым кьоджэдэхсэр зэхэхъахи, ТекІоныгъэр къызыдахыгъэр илъэс 60 зыщыхурэ

мафэм тефэу саугъэт зэкІлэу-кІэгъэ цыкІу чылэм шагъэуцугагъ. Цыфхэм агухэр рэхъа-тыжыгъагъэх, щымылэжъхэм ячІыфэу ателыгъэр атэзыжыгъэу къашлэшыгъагъ. Цыфшлэжыыр зэрэзэпымычирэм ишыхатэу культурэм и Унэу Шъхъафит дэтым ыбгъукІэ зыгъэлсэфыплэ чыгъхатэу илэм саугъэтыр шагъэуцугагъ.

Іофыгъом игъэцэкІлэн бэ къыхэлэжъагъэр, район администратуиер, депутатхэр, предпринимательхэр, общественнэ организациехэр ахэм ахэтыгъэх. Хэти ылэкІырэр ышлагъ, зым иахъщэ шыщ къаритыгъ, адрэр псэолъапхэкІэ къаделагъ. ЫлэшхытІукІэ ылэкІыщтыр зышлагъэхэри, зитехникэ агъэфедэгъэхэри цыфхэм ахэтыгъэх. Кьоджэдэхсхэм зэхашщыгъэ шыкыафхэм жьы кІи ахэлэжъагъ, саугъэтыр зытет шьолъырыр зэрагъээфэжыгъ.

Саугъэтым зыцІэ тыратхэгъэхэр зэкІэ чылэм дэхсхэм ашлэх ыкІи ащыгъупшэхэрэп. Ахэр хэгъэгур къаухъумзэ фэхыгъэхэу Боус Ахъмэд Даудэ ыкьор, Гъошъо Нухъ ШъэокІасэ

ыкьор, Боус Шухъаиб Исхъакъ ыкьор, Нэпсэу Шухъаиб Илэсэ ыкьор, Гъырбы Хъарун Ибрахымэ ыкьор, Есталъэ Мышъамод Юсыф ыкьор, Нэпсэу Шухъаиб Шъэобыкыо ыкьор, Гъырбы Мурат Ибрахымэ ыкьор, Нэпсэу Аджэгуй Шъэобыкыо ыкьор, Шъыжъ Хъамед Илэс ыкьор, Тіэшъу Джанчэрий Нухъо ыкьор, Шъыжъ Шыхъам Хъарунэ ыкьор, Лыф Юсыф Къулэжъ ыкьор арых. Ззо ужым зидунай зыхъожы-

гъэ ветеранхэри щылэх, ахэм ацІэхэри саугъэтым тыратхэжыытхы.

Кьоджэдэхсхэу заом хэкІодагъэхэм ясаугъэт чылэм шагъэуцэу зэхъум ащ дэхсхэр зэкІэ къээзэрэугъоигъагъэх, Адыгеим, Краснодар краим хъакІэхэр къарыкІыгъагъэх. Ащ зыцІэ тетхэгъэхэр псаугъэхэмэ зэрапэгъокІыщтгъагъэхэм фэдэу, мэфэ реным саугъэт лъапсэм къэ-гъагъ Іэрамхэр тыралъхъагъэх.

НЫБЭ Анзор.

Социальнэ пенсиехэм къахэхъошт

Мэлылфэгъум и 1-м социальнэ пенсиехэмрэ къэралыгъо пенсие тыным тегъэпсыкІыгъэ пенсиехэмрэ проценти 10,3-у, ЕДВ-м проценти 5,5-у къахэхъошт.

Урысые Федерацием и Правительствэ 2015-рэ илъэсым гъэтхэпэм и 18-м ыштагъ номерэу 247-рэ зытет унашъоу «2015-рэ илъэсым имэлылфэгъу и 1-м социальнэ пенсиехэр индексацие зэрашытхэ проценти хэссыгъэнхэм ехылагъ» зыфиІорэр. Ащ зэригъэнафэрэм тетэу социальнэ пенсиехэм проценти 10, 3-рэ къахэхъошт.

ПенсиехэмкІэ фондым ичІыплэ къулыкыоу Адыгэ Республикэм итхэм яучетхэм пенсие зэратэу ахэтыр нэбгырэ 123921-рэ мэхъу. А пчъагъэм шыщэу къэралыгъо пенсие тыным те-гъэпсыкІыгъэ пенсие зэратыр нэбгырэ 9559-рэ (процен-

ти 7,7-рэ). Процент 10,3-р индексацие зэрашыгъэм ишлугъэкІэ республикэм социальнэ пенсиехэм гурытымкІэ сомэ 683-рэ къащыгъэхъагъ ыкІи сомэ 7312-рэ чапыч 76-м нэсыгъэх.

Шъугу къэтэгъэкІыжы социальнэ пенсиехэр къэралыгъо пенсие тыным те-гъэпсыкІыгъэу Федеральнэ хэбзэгъэуцугъэу «Урысые Федерацием икъэралыгъо пенсие тыным ехылагъ» зыфиІоу номерэу 166-ФЗ зытетэу 2001-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 15-м къыдэкІыгъэм зэригъэнафэрэм тетэу лф зышлэн зымылэкІыщтхэм афагъэуцурэ пенсие лъэпкхэм зыкІэ зэращыщыр. Джащ тетэу

2015-рэ илъэсым имэлылфэгъу и 1-м къэралыгъо пенсие тыным те-гъэпсыкІыгъэ социальнэ пенсиехэм ыкІи хэгъэхъожъ материальнэ обеспечением проценти 10,3-рэ къахэхъошт.

ЗыфатІохэрэр лфшлэнымкІэ стаж икыу зымылэхэу жьы зэрэхъугъэхэм ыкІи сэкъатныгъэ зэралэм апае социальнэ пенсием ипроцент пчъагъэ тетэу пенсие зыфагъэуцухэрэр ары. Ахэм ахэхъэх зэрэхашыгъэхэм

тегъэпсыкІыгъэу дзэм къулыкыу щызыхыгъэхэр ыкІи ахэм яунагъохэм ащыщхэр, радиационнэ ыкІи техногеннэ тхъамыклагъохэм зэрар къызыфахыгъэу цыфхэр, джащ фэдэу дзэм шъобжэу хахыгъэм ыпкъ къыкІэу сэкъатныгъэ зилэ хъугъэхэр, Хэгъэгъу ззошхом хэлэжъагъэхэу ыкІи «Къадзыхъгъэ Ленинград щыпсэуштыгъ» зыфиІорэ тамыгъэ зыфагъэшъошагъэхэу сэкъатныгъэ зилэ хъугъэхэм, джащ фэдэу дзэ къулыкыушлэхэу фэхыгъэхэм яшъуэхэм ыкІи ахэм ятэ-янэхэм ятІонэрэ пенсиеу аратырэр.

ХэгъэунафыкІыгъэн фае къэралыгъо пенсие тыным те-гъэпсыкІыгъэу афагъэуцугъэ пенсие лъэпкыым ыкІи пенсионерыр зыхэхъэрэ купым ялбытыгъэу япенсиехэм къахэхъошттыр зэрэзэфэмьдизыщтыр.

Ащ нэмыкІэу, мэлылфэгъум и 1-м проценти 5,5-у индексацие ашлэщт федеральнэ фэгъэкІотэныгъэ зилэхэм (ветеранхэм, сэкъатныгъэ зилэхэм, Советскэ Союзым и Лыхъужхэм, Социалистическэ Іофшлэ-кІэм и Лыхъужхэм, нэмыкІхэм) аратырэ ахъщэ зэтыгъо тыныр (ЕДВ-р).

Шъугу къэтэгъэкІыжы 2015-рэ илъэсым мээамэ и 1-м 2014-рэ илъэсым гъэфедэкІо уасэхэм къазэрэхэхъогагъэм те-гъэпсыкІыгъэу страховой пенсиехэр процент 11,4-у индексацие зэрашыгъагъэхэр. А индексацием ишлугъэкІэ зэмыхъокІынэу гъэпсыгъэ ахъщэ тыныр зэрэхэтэу, тиеспубликэ страховой пенсиер сомэ 1025-кІэ (процент 10,7-кІэ) нахыбэ зэрэщыхъугагъэр ыкІи сомэ 10674-м зэрэнэсыгъагъэр.

ПенсиехэмкІэ фондым и Къутамэу Адыгэ Республикэм щыІэм ипресс-къулыкыу.

70

ХЭТИ АЩЫГЪУПШАГЪЭП, СЫДИ АЩЫГЪУПШАГЪЭП

Заор — псэхэх

Заом шытеклохэрэр дзэклолхэр арэу зэралорэр шыпкьэ. Теклоныгъэм икьыдэхын цыфхэр зэклэ фэбэнагъэх. Партизан отрядхэр зэхашэщтыгъэх, заом лутхэм ящыгъыни яшхыни кызырешамыгъэклэщтым пылыгъэх. Арыш, зэо кыбым шылагъэхэм кынэу альэгъугъэр пным езуагъэхэм ягъэхьагъэхэм афэбгъадэми хьушг.

Хьаджыкыо шыпсэрэ зэхьыгъусэхэу Шыжь Сэлмэн Аслъанчэрые ыкыомрэ Алымэт Хьатыкыо ыпхьумрэ акъуитф заом лухьагъагъэх. Анахьыжъэу Абдул ащыгъум Тлопсэ районым ит псэуплэ цыкылоу Цлэпс зыцлэм лоп шилэщтыгъ, 1941-рэ ильэсыр ары зыдащыгъагъэри. 1943-рэ ильэсым Севастополь шызаозэ нэмыцхэм гъэрэу аштагъэхэм ахэфэгъагъ. Польшэм шылэ концлагерьхэм ашыц дэсэу идунай ыухыгъ.

Ышэу Осман кьалэу Орджоникидзе дэсыгъ, унагъо илагъ. Шыхьыгъусэ фэхьугъагъэр Краснодар дэтыгъэ медучилищыр кызыеухым кьуаджэу Хьаджыкыо кьагъэклогъэгъэ медсестра ныбжыкылау Антонина Евтушенкэр ары. Осмэни заор кызырешэжъэу дэклыгъагъэхэм ашыц. Кьалэу Москва пным шызыуьумагъэхэм ахэтыгъ, хылыгъэу кьаулагъагъ. Иваново дэт госпиталым кызышчелазэхэм ыуж ятлонэрэу заом лухьажыгъагъ. 1943-рэ ильэсым шегъэжыгъагъэу иписьмэхэр зэпыугъагъэх, непэ кызынэсыгъэм зыщыклодыгъэр амышлэхэрэм зэрэхэтхагъ.

Шырахьмэт клэлэгъэджэ училищэу Краснодар дэтыр, нэужым институтыр кыуухыгъэхэу кьуаджэу Шоикыо лоп шилэщтыгъ, клэлэеджаклохэм биологир аригъашлэщтыгъ. Заор кьэжъэным ыпэклэ офицерхэм яухьазырын зыщыхагъэхьорэ еджаплэм ашагъэу Краснодар шылэзэ нэмыцхэр кьатэбанэхи, апэрэ ильэс шыпкьэм Украинскэ фронтым хэфэгъагъ, дивизием икомандирыгъ. Заом зылухьагъэр мазэ нахь мыхьугъэу, бэдзэогъум и 28-м, Чернобыль пэмычыжъэу шысыгъэ псэуплэ цыкылоу Фастовец зыцлэм дэжъ кышцаулыгъ. Шырахьмэт зыщыфэхыгъэ чыплэм цагъэтлылыжыгъ.

Нэмыкы ашэу Шыжь Юнкис Хэгъэу зоохор кьемыжъэзэ, 1939-рэ ильэсым, дзэ кьулыкыум дэклыгъагъ. Янэ-ятэхэм адэжъ кыгъэгъэжыныгъу игъо ифагъэп, 1941-рэ ильэсым Москва кьэзыгъэгъунэрэ зэолхэм ахэфэгъ. Ари, Осман фэдэу, 1943-рэ ильэсым кьаули, ыш зычлэлъыгъэ госпиталь дэдэм цагъэхьужыгъагъ, етлани заом лухьажыгъагъ, ау кыгъэгъэжыгъэп. Кызыцаулыгъэри ашлэрэп.

Зэххэм анахьыкылау Султлан зы ильэсклэ ауж кынагъэу заом дэклыгъагъ, ащыгъум ильэс 17 нахь ыныбжыгъэп. Танкыдзэхэмклэ гвардием илейтенантэу Чехословакием нэсыгъ, кьалэу Прагэ шхьафит зышлыжыгъэхэм ахэтыгъ. Псаоу кьэнэнэу зэрэхьугъэр бэрэ ыгу кьэклыжыщтыгъ.

... Прагэ икварталхэр кьарагъэбгынагъэу титанкхэм нэмыцхэр кьэлэ гъунэхэм афыщтыгъэх. Пхьашэу зыщызэпэуцужыгъэхэ лъэхъанхэм ашыц горэм Султлан зэрысыгъэ танкыр кьакьутагъ. Псаоу кызырэнэгъэр ежымы ышлэрэп. Ыльэкъуитлу кызызпаутыгъагъ. Арэуштэу щытми, ылэхэм заригъэлэтызэ, танкэу стырэм кыпшыжыгъагъ. Кызызэплэзкыым, машлор кызырэнэмысщтыр зехишлагъ, узыр фэмыщэчжыгъэу иакъыл цыогъагъ.

Султлан чэщым кызынэжъжым, нэмыцхэм ягушылэ макъэ зэхихыгъ. Ахэм чэщым кьамыльэгъуфэхэклэ, шьофхэр кьаклухьэщтыгъ, аулыгъэхэм яклэджыбэхэр кьалыхьыщтыгъ, джыри зыпсэ хэмыкыгъэхэр аулыжыщтыгъэх.

Султлан псынклэу ынэгъу лычхэр щифи «зигъэлагъ». Нэмыц

зэолхэм ашыц ынэгъу фонарыккэ кыгъэнэфи епллыгъ, мыхьыеу чылы советскэ дзэклолым льякыоклэ хэуагъ. Зыкымыгъэсысы зэхум игъусэхэм яджи ариуагъ джыри зы урыс зэолл укыгъэ кызырешыгъыгъэр.

Нэфшъагъом клэлэ улагъэм урысыбзэклэ зыгорэхэр гушылэхэу зэхихыгъ, ахэр санитархэр арыгъэ. Улагъэу шьофым кынагъэ шылэмэ альыхьыщтыгъэх. Джарэуштэу Султлан госпиталым члэфагъ, ыльэкъуитлу памыхэу агъэхьужыны альэкыгъагъ.

Кызыгъэгъэжыкыым ыуж ильэс 30 фэдизрэ псэугъэ. Цыфхэм шхьэклэфэшхо кыфашыщтыгъ, гукъабзэу, гуклэгъушхо хэлъэу щытыгъ.

Заор зызэпыжыгъэ ильэсым иквалэу кьэзымыгъэгъэжыгъэхэм яжэзэ ятэу Сэлмэн дунаим ехыжыгъ. Ишхьыгъусэу Алымэт икьорэльф-пхьорэльфхэр кызырешыгъэхэм, илахьыл благъэхэм зэрапылыгъэм нэмыкылау зэо ильэсхэм, 1944-рэ ильэсым нэс, Шыжьхэм яунэ сабыи 9-рэ нахьыжыгъэу нэбгыри 8-рэ ысыгъэх. Кынышхо хэтыгъэх, ашхыщтыр афикуштыгъэп. Алымэт колхоз лопхэми ахэлажыщтыгъ. Зэклэми анахь кыныгъэр ильфыгыплл зэрэщымылэжыкым еуцоллэныр арыгъэ.

1945-рэ ильэсым игъэмэфэ мафэхэм ашыц Алымэт ипчэ кытеуагъэх. Пчээр зылуехым, пчээшхьалум офицерщ дзэ шуашэхэр ашыгъэу зэрэтэтхэр ыльэгъугъ. Ахэр военкоматым илофышлагъэх, нэу зыкыуипл заом хэклодагъэм кызырэфэразэхэр кыралонэу кьэклогъагъэх. Сомэ мин 15 Алымэт кыратынэу кыздахыгъагъ. А лъэхъаным ар мылкъушхо икыуштыгъ. Унагъор зылыгъын цыф зэрамылэжыкым ыкли офицерэу Шырахьмэт заом зэрэщыфэхыгъэм пай ар кызыкыратыщтыгъэр.

Алымэт ахьщэр алихыгъэп ыкли кьэклогъэ офицерхэм ариуагъ:

— Сэ скьохэр кьэралыгъом

есцагъэхэп, хэгъэгур кьагъэгъунэнэу заом дзэгъэкыгъагъэх нахь.

Етлани ахьщэр алихыгъэу офицерхэр кьелъэлъэхэу бэрэ кыыхэкыгъ, ау афызэклакыуштыгъэп. Ильэсхэр теклыгъэу Алымэт зэуцоллэгъэ закьор цыфхэм анахь маклэу хабзэм ариштыгъэу пенсиуеу сомэ 180-рэ хьурэр кьалихыныр ары. Кьоджэдэххэм кызырэлотэжыщтыгъэмклэ, пенсиер кыфахы кьэс ныр гыштыгъэ.

1962-рэ ильэсым чэпыогъу мазэм Алымэт идунай ыхьожыкыгъ. Ар цыф шыпкыагъэу, цыфыгъэшхо зыхэлъыгъэу, пытагъэр члэзымынэгъэ бзылфыгъэу зэрэщытыгъэр зышлэщтыгъэхэм агу кынажыгъ. Тхьэшлэшхьуныгъэ илагъ, Кьурлани еджэщтыгъ, нэмаз ышлыщтыгъ, цыфхэр кьэклэре лэзэгъу уцхэмклэ ыгъэхьужыщтыгъэх. Ежыкым сыд кышыкылау, ильфыгъэхэм ясабыйхэм ыгъотырэр зэклэ атыригъэкылауэщтыгъ. Гьаблэр зэпачыгъэми, кьорэльф-пхьорэльфхэм зы нэбгыри ахэмызэу ыплугъэх. Ахэм ежъ иквалэхэр цагъэгъушэщтыгъэп, ежымы зэрэщытэу заритыщтыгъ. Ахэр езыгъэджагъэхэри, лопым фэзыгъэсагъэхэри, цыфы зышлыгъэхэри янанэу Алымэт ары.

Осман ыкыо Анатолий Грознэм дэт нефтестерерабатываюшэ институтыр кыуухыгъ. Абдул сабыитлу зэтуазэхэу кыкылыгъэх — Русьланрэ Людмилэрэ. Русьлан ильэсыбэрэ Тлопсэ районым ит псэуплэу Георгиевскэм дэт еджаплэм хьысапымклэ шыригъаджэщтыгъэх, Людмила клэлэгъэджэ училищыр кыуухыгъ. Султлани сабыитлу кыфэхьугъагъ — Аисрэ Хьаретрэ.

Нэхьой зэрылыгъэу унагъом, ащ шыщхэу цыфыгъэшхо зэзыхьагъэхэм якъэбар клэклэ джаш фэд. Ахэм зэклэми заом ыпкы кыкылыкэ насып ялагъэп, Теклоныгъэшхом кьурмэн зыфашыгъ.

НЫБЭ Анзор.

С ИГЪУНЭГЪУ-ЛЫМ ыныбжы ильэс 70-рэ зэрэхьугъэм пае кыфэгъушлонхэу кьэклогъэгъэ цыфхэр

зэбгырыкыжыщтыгъэх. Сэри сыкьэжэжыгъэу сакыбклэ бзылфыгъэ макъэу кышыцлугъэр сэ кысфэгъэзагъэу кысшлэшлыгъ.

— Непэ зимэфэкл хэзыгъэунэфыкыгъэр уигъунэгъу закьор шымытэу зэрэуилахьылыри ошлэ? — кыкылауштыгъ ар. Сызызэплэжыкым, а лым ышыпхьу нахьыжъэу Ашэрхъан кьэсшэжыгъ. Ащ чылэми шапсыгъэ лъэпкымы кьарыкылагъэр дэгъоу зэришлэрэр, ахэм афэгъэхьыгъэ кьэбарэу нахьыжыкым кьалотэжыщтыгъэхэри зэрэриуытагъэхэр, ишлэж зэрэчаныр бэрэ зэхэсхыгъэу щытыгъ.

Ежыри ышы кызырэтхэтхэмклэ сеупчыгъ, кызырэтпэблагъэхэм лъапсэу илэр сшлэ сшлэиуагъ. Ашэрхъан ар икыоу кысфырилотыкыгъ. ... Ильэсыбэмклэ узэклэлэжыкым, Урыс-Кавказ заор клоэз, псыхыоу Псышхо исэмэгъу нэпкы тесыгъэ шапсыгъэ чылэ цыкылоу Хьаджыкыотамэ урыс пачыкыкым идзэхэм ашыщхэр дэклыгъагъэх. Гьогум занклэу хы Шлуцлэм уришлэщтыгъ, ар чылэм зэрэпэчыжыгъэр километрэ 15. Ащ ыпалокли, урыс зэолхэр Хьаджыкыотамэ щыхьушлэгъагъэх. Кьушхьэчлэсхэм зэпамыгъэу бэрэ кьэзуагъэхэу, яцлыфыбэ аулыгъэу щытыгъ, джы ежхэри кьоджэдэххэм кыашхьа-сыгъэхэл: яунэхэр агъэстыгъэх, жьы, кли, бзылфыгъы, сабыи агъотыгъэр зэклэ аулыгъэх, етлани джыри зыдэмыхьэгъэ чылэхэр тырагъэстыкыныхэу алэ рагъэхьугъагъ.

НЭУЖЫМ кьэклогъэ те-хэкло купхэм унэ ныкыостэу кьэнагъэхэр кьакыырыгъэхэу кьащыхьугъ. Апсэ кьагъэнэнэу зышхьэз эзыкыыжъжы кьушхьэм хэхажыкыгъагъэхэм кьагъэгъэжыгъэу джы ахэм арысыгъэх. Нэбгырэ 50 фэдиз хьуштыгъэх.

Ахэр зы чыплэ кызырэщы-зэхэгъэзыхьэрэр зыльэгъурэ командирымрэ ащ иадьютантрэ зэраложыщтыгъ:

— Бэ мыхьурэ кьушхьэчлэс лъэпкыыр клопынэным иуахьтэ кьэсыгъэклэ сенэгъу. Ар Зиусхъан игуапэ хьушт, игухэлъи шлэхэу кьыдэхьушт.

— Тэрэз плорэр, капитаныр, — гушылэу кьыришэжыагъэр командирым кьымыухызэ сабыи куо макъэу кьэлэгъэм ар кызызэпиутыгъ. Бзылфыгъэ ныбжыкылау дахэу зэолхэм кьафьэрэри ыльэгъугъ. Ащ ыуж ильэси 5 — 6 фэдиз зыныбжы пшэшэжыкыеу итыр ары гыштыгъэр, ылэ псыгъо цыкылухэр янэ кыфишэиштыгъэх.

— Мыщ клэлэжыкынуу фэягъ, зыгъэбылыщтыгъ, — зэолхэм ашыц бзылфыгъэм лапэ фишызэ кьыриуагъ командирым. Мыдрэр бзылфыгъэм клэрыкыи зэпиппыхьагъ. «Дэгъоу пфапэмэ, дэхэ дэд», — зэриложыгъ, унашъуи кышылыгъ:

— Бзылфыгъэр зыдэтэщт!

Ащ ылэхэри ыльакъохэри зэтырапхэми шым ралъэшъулагъ. Ащ нэс зи кьымылуагъэми, бзылфыгъэм ынэмэ машлор кьакылахэу, ыгу дэхьыкыларэр зэклэ фэмыльэгъурэ урыс зэолхэм джы кьатырипхъанклэщтыгъ. Хэкуулызэ кьыларэр зымы кьыгурылоштыгъэп.

Пшызэ лӕушӕ лӕныкъом щыц зэдзэклакӕу ахатыгъэм фӕмыщылӕу командирым клӕрыхы елъӕлугъ.

— Пшӕшӕжъыер клӕрамычынӕу лӕшӕу мӕлӕаӕ мыр. Сабыйри зыдӕтӕжъуащӕба...

— Ащ фӕдӕ хъун ылӕкыщтӕп! Тищыклагъӕп! — ынӕ лы кыитӕлӕдӕгъӕу кӕкууагъ офицерыр.

Бзылфыгъэм ыжӕ дако фаши, шы пхӕкым зӕпырадзыгъ, уанӕм клӕпсӕклӕ рапхыжыгъ.

— Козодоев! Фӕсакъ, зӕремыфӕхынӕу лыплӕ, — еджагъ ар шым тес зӕопӕ клӕлӕшхом.

Пшӕшӕжъыер цыкӕлӕм зӕпымыгъӕу куоштыгъ, гулӕштыгъ.

— Мы чӕтыу шуцӕжӕ цыкӕлӕм ыжӕ зӕтырежъуагъалхы!

— Кӕхӕкууагъ етӕни командирыр губжыгъӕу. Ащ лыпытӕу зӕопӕм ащыц пшӕшӕжъыер клӕрылӕдӕгъ, шхончлӕбымклӕ сабыим еуи зӕхигъӕфагъ.

Икуо макъи ащ цызӕпыугъ. Пшӕшӕжъыер янӕшӕпхъоу Хъангуащӕ кызыщӕчӕлӕштытм тефӕу «Тежъагъ!» ылуи, командирым уаншӕо кышши, чылӕм дӕкыжыгъӕх...

щтыгъ, чыгур ажъоштыгъ, натрыфыр алӕжыщтыгъ, бжъӕхӕр алыгъыгъӕх.

Быко ишӕхъӕгъусӕ, Нӕгые, лӕзӕгъу уцхӕр кыуыгъоштыгъӕх, ащ ятӕу Хъалпыжыи цыфхӕм ялӕзӕштыгъ. Пӕуми цыфыбӕ агъӕхъуыгъ. Нӕгые джы нӕмыклӕ чылӕхӕм арагъӕблагъӕу, кӕуӕлӕхӕрӕм ыкли кӕсымӕджагъӕхӕм ишӕуагъӕ аригъӕклӕу хъуыгъ.

Апӕрӕ лӕхъаным унӕгъуитӕри зӕдашхӕштыгъ. Сабыйхӕр кӕфӕхъуи зы ланӕм пӕмыфӕжыкӕ зӕхъум, шъхӕадж иунӕ щыпцӕрыхъӕжъӕу рагъӕжъагъ. Ау зӕшыпхъуӕм агъӕхъазырырӕ шхынхӕр зӕфахыжыщтыгъ, зӕгурылӕхъу псӕуштыгъӕх.

Бжыкӕ чӕщ оялӕ горӕм Сасӕ хъӕ хъакъу макъӕм кыгъӕушыгъ. Хъачӕифи остыгъӕр пигъани цагум икыгъ. Хъульфыгъӕ гушылӕ макъӕхӕр кӕлугъӕх, етӕнӕм лӕтитӕу игъусӕу унӕм кыхъажыгъ. Ахӕм якӕкло кыхъӕхӕр ошхым ыгъӕшъуыгъӕхӕу псыр кӕапыччыштыгъ.

Сасӕ псынклӕу джӕныкъо машор кызӕкӕлӕгъӕнагъ, лӕым ищыгъын гушъӕхӕр кӕафыхы-

стырым шъоурӕ тӕтӕйрӕ хильхъӕхи ригъӕшъуагъ. Хъакӕр клӕклом чӕлухъумӕзӕ рилуагъ.

— Пкӕлӕтӕпсыр шӕхъу кыптырикӕлӕу ригъӕжъӕшт, псынклӕуи ухъуыжыщт.

Мӕфӕ зауӕ теклыгъӕу Нӕгые джыри хъакӕм едӕлугъ, зӕхыгъӕм ыгъӕрӕзагъ. Узыр пӕклӕ-

Р а с с к а з

лӕлӕу ашыгъ. Адыгӕ лӕпкыым, макӕми, кыхӕхъоужӕу зӕрӕригъӕжъагъӕм зӕригъӕгушхӕхӕрӕри кӕуагъ. Шапсыгъӕхӕм ящылӕклӕ-псӕукӕ зыфӕдӕм кыклӕупчӕлагъӕх. Зӕклӕми анӕх упчӕбӕ кӕзытыщтыгъӕр зыныбжӕ хӕклӕтӕгъӕ Аслӕанбӕч арыгъӕ.

— Мыщ фӕдизӕу сызклӕгумӕкырӕр зӕо мӕшӕуау шъузхӕтыгъӕр сӕ сынитӕукӕ слӕгъуыгъӕу щытыгъ ары, — кӕарилуагъ ащ. Ежыр урысыдзӕм зӕдзӕклакӕу аштӕгъагъ. — Шапсыгъӕхӕр зӕонхъу фӕягъӕхӕп, зӕо-банӕ хӕмытӕу зӕшӕкӕлынхъу пачыкӕм елъӕлуштыгъӕх. Ялӕхӕр агъӕтылпӕнми фӕхъазырыгъӕх, зыщыпсӕухӕр чыплӕхӕм арарӕмыфхи. Ау урысыпчым зи зӕхычынӕу фӕягъӕп. «Къушхъӕчӕлӕсхӕр сӕ сищылӕгъӕхӕп. Сищылӕгъӕр ахӕм ячӕлугъӕр ары», — кӕариложыгъагъ. Джары идзӕхӕм цыфхӕр зыклаукыштыгъӕхӕр, лӕжыгъӕхӕр зыклагъӕстыщтыгъӕхӕр, унӕхӕр зыкызыхӕгъӕахъоштыгъӕхӕр. Ашъхъӕ арагъӕуджӕгъуынышъ, ячӕлӕхӕр кӕрагъӕбгынӕхъу фӕягъӕх.

Сӕ слӕгъуыгъӕр егъашӕм ссыгъушпӕжыщтӕп. Чӕщырӕ пкӕхъӕлӕ гуишхӕм сӕгъӕрӕхъатырӕп. Сыкыюльӕу, Тхъӕшху, шапсыгъӕхӕм хъазӕу арагъӕлӕгъуыгъӕм фӕдӕ сыд фӕдӕрӕ лӕпкыи тапӕклӕ кыфӕкыомыгъӕкӕлӕнӕу.

Лыжыым кыӕлӕрӕр зӕпыгъӕуи, тӕклӕу зӕрӕхъатыжыым, жышхо кыщи, кӕбарым кыпидзӕжыгъӕ:

— Нӕпӕ фӕдӕу кӕсӕшӕлӕжы пачыкӕхӕдзӕу сызыхъатыгъӕр мафӕ горӕм зӕрапхъоӕ кӕуаджӕу Хъаджыкӕотамӕ зӕрӕдӕхъӕгъӕгъӕр. Ащ ыпӕклӕ зӕокӕло-техакӕлохӕм мыщ дӕт псӕупӕхӕр зӕклӕ агъӕстыгъӕгъӕх. Псаоу кӕнӕгъӕ нӕохӕр, сабый зилӕ бзылфыгъӕхӕр ащ дӕсыгъӕх. Анӕхъу ссымыгъушӕрӕр бзылфыгъӕ нӕбжыкӕлӕу зӕопӕм егъӕзыгъӕклӕ якомандир дӕжӕ кӕлӕшъуыгъӕгъӕр ары. Ар зӕрӕдӕхӕгъӕр! Зӕрӕкӕбзагъӕр! Ащ ыуж пшӕшӕжъыер цыкӕлӕу итыгъ, ар лӕшӕу гухӕклӕу гуыштыгъ. Тикомандир нӕклӕ ышхыщтытм фӕдӕу бзылфыгъӕм еплӕыштыгъ. Етӕнӕ зӕкӕлоцӕпхӕнӕу ичырӕхӕм арилуагъ. Зӕрилӕклӕу бзылфы-

гъӕм зыкыиухъумӕштыгъ, ылӕхӕр зӕтезыпхӕнӕу кыкӕлӕрыхъӕгъӕ зӕопӕхӕм кӕяоштыгъ, кӕяцӕкӕштыгъ. Ар зылӕгъу-рӕ пшӕшӕжъыер икуо макъӕр зӕрӕгъӕлӕрӕмрӕ зинӕрылӕгъу зӕопӕхӕм анӕпсыхӕр кӕа-шуацӕштыгъӕх. Командирым иунашӕокӕ ащ ыжӕ зӕтырыра-гъӕлӕхъагъ, сабыим шхончлӕ-бымклӕ хаохи зӕхагъӕфагъ, ау-кыпӕгъӕнкли хъун.

Сасӕрӕ Быкорӕ лыжыым джыри кыӕлӕтӕштыр амышӕу, жыи кӕамыщӕжъӕу ежӕхъу шы-сыгъӕх.

— Тӕ кӕуаджӕм тыкӕыдӕкы-жыгъагъ, бзылфыгъӕри шым тырапхагъӕу тигъуагъ, — кыпидзӕжыгъ Аслӕанбӕч. — Тыгъӕкӕохагъум тыкӕуцуи тышхагъ, зыдгъӕпсӕфыгъ. Бзылфыгъӕу кызыдырашӕжъагъӕми ышхын ратыгъ, ау афӕшхагъӕп. Ыужырӕ мафӕм ипчӕдыжы шхыным хӕлӕбагъӕп, щӕджӕгуашхӕри блигъӕкыгъ. «Ар лӕфӕп, кызымӕлаклӕклӕ, хӕт фӕдӕуи шхӕшт», — ылоштыгъ командирым.

Пчыхъӕми бзылфыгъӕр зафӕмышхӕм, командирыр ащ ыгъӕгубжыгъ. Лыгъӕклӕ агъӕшхӕнӕу зӕопӕхӕм афигъӕпытагъ. Ягуапӕу клӕлӕ мытыритӕу клӕрыхъагъӕх, афӕмышхӕ зӕхъум, шъӕжыяпӕмклӕ ыцӕхӕр кызӕтырахынхъу фежъагъӕх. Бзылфыгъӕм зынимыгъӕсыхъу зыриутӕкыжъӕу ригъӕжъагъ, шъӕжыемклӕ ынӕгуи ауагъ. Агъӕшхӕн замылӕкыым, кыкӕлӕрыкыжыгъӕх, бзылфыгъӕр яшхын зӕрӕщымӕхъашӕрӕр кӕагурылуагъ. Сӕ благъу сыщытыти, бзылфыгъӕм кыӕлогъӕ гушылӕхӕр зӕхӕсхыгъӕ «Мош фӕдӕу кызыдзӕкӕлуагъӕу хъазӕб сӕзыгъӕшӕчынхӕрӕм яшхын зылуслӕхъаным ыпӕу сылӕныр кыхӕсӕхы».

Нӕф кӕшши бзылфыгъӕм зыкӕлӕрӕхъӕхӕм, ыпсӕ зӕрӕхӕкыгъӕр алыгъуыгъ. «А-анасын, товар дӕгуыгъ», — кыжӕдзӕзыгъ офицерым — бзылфыгъӕ нӕбжыкӕлӕ дахӕр тыркухӕм арищӕнышъ, ахъщӕшхо клӕхынӕу ары ыгу хӕлӕкыгъӕр. Ащ фӕдӕу хъӕклӕ-кӕокӕ зӕкӕуагъ ащ бӕрӕ кы-хӕфагъӕу щытыгъ.

Командирым сыкӕрыхыи бзылфыгъӕм насыпӕнчӕр згъӕтылӕкыжынынӕу сӕнӕлуыгъ, ау кысыфидӕгъӕп. «Ащ фӕдӕ хъун ылӕкыштытӕп», — кысылуагъ ащ ымакӕу гуычлым фӕдӕу.

Сӕ ащ дӕжыым сыукыын фӕягъӕ а цыф шӕoir, ау гу-мӕхагъӕ кӕлӕсӕфагъ. А бзылфыгъӕмклӕ сӕ гуӕхъӕшхо стель, ащ пае Алахъталӕми сӕгъӕпчынӕ. Хъазабышхо стельӕу сӕпсӕу, сылӕми джыхънӕмым занклӕу сыкӕлошт.

Иахӕрӕт мафӕ кӕсыгъӕм фӕдӕу ынӕхӕр кӕосагъӕхъу Аслӕанбӕч зы чыплӕм еплӕыштыгъ. Зыкыизӕшӕжыым, бзылфыгъӕ хъакӕлӕу кӕафӕкӕлуа-гъӕхӕм языр гухӕклӕу зӕрӕгъырӕр ылӕгъуыгъ. Цыфхӕм ар афӕгъӕдалӕштыгъӕп.

— Сыда мы бзылфыгъӕм кӕсӕлоагъӕр ащ фӕдизӕу ыгу зыкӕкӕлугъӕр? — яупчыгъ ахӕм лыжыыр. Хъалидӕу Аслӕанбӕч ыкыбклӕ дӕтыгъӕм зыкыишӕий кӕлушӕшӕагъ: «А бзылфыгъӕу зигугъу кӕпшлыгъӕр мыщ янагъ».

— О зыфӕдӕ кӕмыхъуыгъӕ Тхъӕшху, — ыпкӕ кӕӕлӕнла-гъӕу Аслӕанбӕч зӕхафӕзӕ, ера-гъӕу кылуагъ. — Сыщӕжӕ уадӕжӕ, сыуилӕрылӕхъ.

Джа гушылӕхӕр ары чы-шъхъашӕом Аслӕанбӕч аужы-рӕу кыщиложыгъӕхӕр.

КИАКЫХЪУ Мӕдин.

Идӕхагъӕ текӕлодагъ

Сасӕ цыкӕлӕм зыкыизӕшӕ-жыым, янӕ дащыгъӕхагъ. Нӕужым бӕрӕ сымӕджагъ. Хъангуащӕ ащ дӕгъоу пылтыгъ, кыидӕкӕокыгъ, ылӕи кытыригъӕу-уцожыгъ. Сасӕ илӕгъоу ежыи-ми пшӕшӕ илӕгъ, Быкоклӕ еджӕштыгъӕх. Хъаджӕт пшӕшӕитӕр зӕдипӕлугъ ыкли зӕдипӕлӕжыгъ.

Ашӕрхъан кыӕлӕтӕрӕ кӕӕбарым сшӕогъӕшӕлӕгонӕу сӕдӕлу-зӕ, кызызӕпигъӕуи кысылуагъ:

— Сасӕ гушӕуацӕо тыкыизӕ-фӕкӕлогъӕ лӕымрӕ сӕрырӕ тӕнӕжӕ, о уанӕжыр Быку ары. Тызӕрӕзӕлахылыр тызӕрӕзӕ-фыщытыри джары.

Зӕхӕсхыгъӕр згъӕшӕлагъо икӕугъ. Сасӕрӕ Быкорӕ кӕа-рыкӕлуагъӕр сшӕлӕ сшӕоигъуагъ, Ашӕрхъани бӕ тыримыгъашӕу кылуацӕштыгъӕм кыпидзӕ-жыгъӕ:

— Илӕсхӕр теклыгъӕх, Саси Быкуи пшӕшӕпкыым иуцуа-гъӕх. Тхъамыклӕ дӕдӕу псӕушты-гъӕхӕми, псауныгъӕ пытӕ ялӕу, лӕфым тӕгъӕпсыхъагъӕхӕу, пшӕшӕ дӕгъухъу кӕтӕджыгъӕх.

Сасӕ янӕ фӕдагъ: ищыгъагъ, лӕгъуылӕхъагъӕ. Шъхъац кыхъӕ дахӕ ылӕгъуанджӕхӕм кӕаплӕ-клӕу тельыгъ, ынӕ кӕарӕхӕр иныгъӕх, ылупшӕлӕ гъӕпшыгъӕ-хӕм зигъо хъуыгъ чӕрӕзыр угу кӕагъӕкыштыгъ.

Пшӕшӕшӕитӕри зы илӕс-сым унагъо ихъагъӕх, клӕлӕ дӕгъухӕр шъхъӕгъусӕ афӕ-хъуыгъӕх. Ахӕр псыхъоу Нӕгъыш Псышӕо зыщыхӕлӕдӕжыырӕ чыплӕм дӕжӕ тӕысыгъагъӕх, яунӕхӕр зӕготхъу, Кавказ кыу-шъхъӕтхым фӕгъӕзагъӕхӕу шы-тыгъӕх. Къушхъӕм кызызӕпы-рыклӕу хы Шуцӕлӕ лӕныкъомклӕ клӕхӕрӕр зӕклӕ Сасӕ е Быко дӕжӕ кыыщыуцӕштыгъӕх.

Ялӕхӕр лӕфылӕклӕошхуагъӕх, зӕгъусӕхӕу былымхӕр ахъу-штыгъ, чыгыхӕтӕхӕр кӕагъӕкы-

хи хъульфыгъитӕум зыщӕлӕ-нӕу арилуагъ.

Шӕхъу Быкуи кӕсыгъ, ащ ыуж Нӕгые итыгъ. Ахӕм ашхы-щыр бзылфыгъӕхӕм лӕнӕ лӕ-кыуищым кытырагъӕуцуагъ, лы гъӕгъуыгъӕрӕ пӕстӕрӕклӕ ахъ-клагъӕх, ащ шъуатӕр тыракӕлӕ-жыгъ. Дахъу кызызӕрапӕгъо-кыгъӕхӕмклӕ, кызызӕрадзӕкӕлуа-гъӕхӕмклӕ лӕшӕу зӕрафӕра-зӕхӕр лӕтитӕум кӕуагъ.

Хъульфыгъитӕум яз ымакӕу кызызӕрӕзӕрихъоуыгъӕм гу лӕ-ти, Нӕгые рилуагъ:

— Тихъӕклӕ лӕаплӕ, укъӕгъой-щӕягъӕклӕ сенӕгуе. Лӕым ына-тӕ ылӕ тырилӕхыи, кыпидзӕ-жыгъ. — Ары, пӕпыр-стырыр кыпидзӕлӕхъӕ. Моу уакыб кыис-фӕгъӕз.

Нӕгые хъакӕм ыкыб Нытхъакӕлӕм клӕрилӕхыи, инӕу жыи кыщӕнӕу рилӕзӕ, едӕлугъ. Етӕнӕ зыкыифӕпӕнышъ, ауж ихъанӕу кӕлӕлӕлугъ.

— Мӕфӕ зауӕрӕ сӕдӕж ушылӕшт. Уитхъабылхӕм чыӕлӕр кӕагуагъ, гъогу утӕхъӕ хъу-щтӕп, — рилуагъ Нӕгые лӕым.

Ар ядӕжӕ ыщи пчӕн дагъӕр лӕзӕгъу уцымрӕ зӕхӕлӕу цыфӕ фишлыгъ. Етӕнӕ къушхъӕ лӕаплӕхӕм гъӕмафӕм кӕа-щиугъоигъӕ лӕзӕгъу уц лӕа-псӕхӕм акӕлӕгъӕжъуыкыгъӕ псы

кыгъагъ, ипсауныгъи зыпкӕ иуцожыгъагъ.

Хъакӕлӕхӕр гъогу техъажыын-хӕ зӕхъум, Сасӕрӕ Быкорӕ хъа-лыжыохӕр агъӕжъагъӕх, ахӕм лы гъӕгъуыгъӕрӕ кӕуаерӕ ара-гъӕгъусӕжыыхы гъогу гъомылӕу аратыгъӕх. Хъачӕифрӕ Нӕгыерӕ кӕуаджӕм цагъӕлӕлӕрӕ гъукӕлӕу Юсыф ышырӕ шъӕ-жыиехӕм афӕдӕхӕр нӕпӕлӕлӕу аратыгъӕх. Пшызӕ лӕушӕо шы-псӕурӕ кӕуаджӕу Амжыиы шыц хъульфыгъитӕум цыфыгъӕу кӕа-пагъохыгъӕр лӕшӕу агъӕлӕ-плагъ. Унӕм икыжыынхӕ зӕ-хъум, Нӕгые зӕлӕзӕгъӕ Хъалмы-кӕо (нахыкӕлӕм ыцӕлагъӕр Нур-бый) лӕӕгонджӕмышхъӕклӕ тӕыси Тхъӕм елъӕлугъ:

— Зыфӕдӕ кӕмыхъуыгъӕ Тхъӕшху! Сянӕ кылыфыгъӕхӕм афӕдӕу тыбысымыгъӕхӕр сыщӕ-лӕфӕклӕ слӕытӕнхъу тхъӕлӕнӕ сӕшлы. Оры ахӕр тапӕ кыизгъӕ-фагъӕхӕр. Ежхӕм афӕдӕу тӕри ахӕм зӕгорӕм такыпӕгъоуыкы-жыынӕ амал кытӕптынклӕ ты-кыплӕшӕгъуы.

Илӕсӕыбӕ тешлагъ ам-ижыиехӕр Сасӕрӕ Хъачӕ-ифрӕ яунӕ кызыщыуцӕгуа-гъӕхӕм. Бӕрӕ ячылӕ рагъӕблӕ-гъагъӕхӕми, хӕкылынхӕ алыӕкы-штыгъӕп. Сабыйхӕм кӕахӕхъо-штыгъ, унӕгъо хъызмӕтхӕм зау-шъомбгъуштыгъ... Ау Амжыиы кызызӕрӕшӕжӕхӕрӕм фӕгъӕхы-гъӕ кӕӕбарыр зӕпыуштыгъӕп. Пчыхъ горӕм унӕгъуитӕр зӕ-хӕтысхыи, Сасӕ икӕлӕ нахы-жъӕу зыныбжӕ илӕс 18 хъу-гъӕ Хъалидӕу ягъусӕу бзылф-ыгъӕхӕр хъакӕлӕлӕ агъӕклон-хъу тыраубытагъ. Хъачӕифрӕ Нӕгыерӕ былымхӕр къушхъӕ-хъум афынхъу шытыгъ.

Шъоу, дӕжыи, кӕуае, лы зыфӕлӕштӕмклӕ кузӕклӕтыр аушъи, зыдӕкӕохӕрӕ бысымгуа-щӕхӕм джӕнӕпхъӕ зырыз кӕа-фагъоти, гъогу техъагъӕх...

ШЪОША, ЗЭХЭШЪУХЫГЪА?

Адыгеир шлуклэ ашлэ

Тиреспубликэ ичыгухэр гъэбжъульэх, къушъхьэхэр дахэх, псыхьохэр чъэрх, ущыпсэушмэ, хьопсагъо. Цыф лъэпкъу ащ исхэр зэгурэлэх, лъытэныгъэ зэфашы. Шылэныгъэм зыфэбгъазэмэ, Адыгеим узэрэщытхьунэу цылэр маклэп.

Шлэныгъэлэж цлэрылохэр, тхаклохэр, Советскэ Союзым, Урысыем я Лыхъужьхэр, дзэклол пхъашэхэр тилэх. Тичлыгу щаплугэр космонавт хьугъэ. Культурэм, искусствэм, спортым яшуагъэклэ республикэр дунаим нахь шызэлъашагъ. Ансамблэху «Налмэсым», «Исламьем», «Синдикэм», «Русская удалым», Лъэпкъ театрэу Цэй Ибрахьмэ ыцлэклэ щытым, Камернэ музыкальнэ театрэу Хьанэху Адамэ ыцлэ зыфаусыгъэм якъэгъэлъэгъонхэм искусствэм пыщагъэхэр къяжэх.

тшлэпэрэп. «Налмэсымр» «Исламьемр» нахь тагъэгугъэ.

Пщынаохэм къаклэупчлэх

Лыбзыу Аслъан, Мышъэ Андзаур, нэмык пщынаохэр Баку зыкдохэклэ, щытхьур къытфэхьышт. «Нэ шлүцлэхэр» къэзылорэ Мыгу Айдемыр ымакъэ къедэлү зышлоигъор нэбгырэ мин пчъагъ.

Шыклэпщынаохэр

Гьуклэ Замудин клэщакло фэхуи, адыгэ къамылапщэхэм яа

«Налмэсыр», «Исламьер»...

Европэм испорт джэгунхэр апэрэу Азербайджан икълэу Баку шызэхашэхьтх. Мэкьюгум и 12 — 28-м спорт лъэпкъ 20-м нахьыбэклэ зэнэкъокхуэр ялэщтх. Адыгеим спортсменхэр ащ хэлэжънхэу тэгугъэ. Олимпиадэ джэгунхэу Шъачэ шыклуагъэхэм «Налмэсыр», «Исламьер» ащылагъэх, щытхьоу афалуагъэр дунэе къэбар хьугъэ. Тиансамблэхэр Баку рагъэблагъэхэ ашлоигъоу зэхэщаклохэм макъэ къагъэлугъ. Тиспортсменхэм медальхэр къыдахьшмти

1-рэ фестиваль зэкъош республикэхэм зэращыклуагъэр дунаим шлуклэ щашлэ. Тишыклэпщынаохэр, къамылапщэхэр дунэе зэнэкъокхуэм арагъэблэгъэщтх. Стлэшъу Мэдинэ ыцлэ Европэм шызэлъашлэнымклэ чыплэшлү ит. Адыгэ клалэм къамылыр «къегъэгущылэ».

Адыгэ сурэтышл-модельерэу Стлэшъу Юрэ лъэпкъ шъуашэу ышыхэрэр США-м, Сирием, Тиркуем, Урысыем, фэшъхьафхэм ащашлэ. Олимпиадэ джэгунхэу Шъачэ шыклуагъэхэм Ю. Стлэшъум илофшлагъэхэр шагъэлъэплагъэх. Лъэпкъ шуашэхэм якъэгъэлъэгъонхэу Москва, Баку, Париж ащыкложтхэм Юрэ ахэлэжън имурад.

Кукэнэ Муратэ иконцерт

Республикэ филармонием Кукэнэ Муратэ ипчыхъэзэхэхьуэ непэ шызэхашэрэм Урысыем иартист цлэрылохэр хэлэжъэхэ ашлоигъу. Владимир Винокур, Максим Галкиным, нэмыкхэм М. Куканэм иконцерт агу рихьыштэу тэлъытэ.

Натхьо Амир «Торпедэм» дешлэшт

Испанием ифутбол командэу «Барселонэм» щешлэрэ Натхьо Амир мыекьопэ «Зэкъошныгъэм» илофыгъохэм ащыгуауэ. Тикомандэ финалым хэфэным фэшл «Торпедэм» темыкло хьуштэп. А. Натхьор Мыекьуапэ щаплугъ. Ар УЕФА-м ипащэмэ къыдалъыти, «Зэкъошныгъэм» «Торпедэм» зэлуклэгъоу дырилэщтым хэлэжън фитэу къыралуагъ.

— Сизакъоу Мыекьуапэ сыкъэкложтэп. Испанием щешлэрэ футболист цлэрыло заулэ сигъусэшт. Адыгеир зэрагъэлъэгъу ашлоигъу, — къытилуагъ Натхьо Амир.

— Сэ сиклалэу Бибарси «Зэкъошныгъэм» лэпылэгъу къыфэхуэ шлоигъу, — ело ЦСКА-м щешлэрэ

Натхьо Бибарс янэу Нурихъанэ. — Ау ащ фэдэ амал ащ илэп. Зы хэгъэгум икомандитлүмэ а зы мазэм ащешлэн фимытэу къыралуагъ. Арэу щытми, Би-

барс мэлыльфэгъу мазэм и 3-м Мыекьуапэ къэбыбы Натхьо Амир иешлаклэ еплъы шлоигъоу. Натхьо Амир янэу Светлани къэбарыклэмэ яжэ.

Натхьохэу Адам, Нурихъан, Светлан.

Бибарс Мыекьуапэ къэкложтэ?

А упчлэр бэмэ къытаты, телефонклэ къытфытеох. ЦСКА-м иренер шъхьалэу Леонид Слуцкэм телефонклэ тыфитеуагъ, ау джэуапыр гъэунэфыгъэу зэхэтыгъэгон. Тэ тызыщыгъуазэр Бибарс «Зэкъошныгъэм» иешлаклэ еплъынуу зызэригъэхъазырырэр ары.

Мыекьуапэ финалыр щэрэклү

Урысыем футболымклэ и Кубок къыдэхыгъэнымклэ финалыр мыгъэ Астрахань шыкложт. Къэкложт илъэсым е ащ ыуж Мыекьуапэ хэгъэгум ифинал шызэхашэн алъэклышт. Республикэм истадион игъэпсын 2016-рэ илъэсым аухышт. Ащ къыпкъырыкыхъэу, Урысыем футболымклэ и Кубок ешлэгъур Мыекьуапэ шызэхашэн алъэклышт — стадионым икызылужыгъо тырагъэфэшт. Урысыем спортымклэ иминистрэу Виталий Мутко янэ Мыекьуапэ илъэс 20 фэдизэ щыпсэгъ. Арыш, тикьалэ идэхагъэ, хьаклэмэ тапэгъоклын зэрэтлэклырэр министрэм еплон ищыклэгъэжъэп.

Нэмык къэбар гъэшлэгъонхэри непэ зэхэшъухьытх.

ИСКУССТВЭР — ТИБАЙНЫГЪ

Куоу уегъэгупшысэ

Къоклэпэм щыпсэурэ лъэпкъхэм яискусствэхэмклэ Къэралыгъо музейеу Мыекьуапэ дэтым тыгъуасэ къэгъэлъэгъон къыщызэлугъыгъ. Урысыем изалуженнэ сурэтышлэу Светлана Демкинам итворчествэ ехыплэгъэ зэхэхэр гъэшлэгъонэу клуагъэ.

Сурэтыр къэгъэлъэгъоным къыщытетхыгъ.

Музеим идиректорэу Кушъу Нэфэст, Адыгэ Республикэм культурэмклэ иминистрэу Кьулэ Мыхьамэт, Адыгеим исурэтышхэм я Союз итхьаматэу Хьуажь Рэмэзан, зэлъашлэрэ сурэтышлэу, архитекторэу Бырсыр Абдулахь, сурэтышлэу Светлана Демкина, нэмыкхэри зэлуклэгъум къыщыгушылагъэх.

Сурэт 70-м нахьыбэ музеим къыщагъэлагъо. С. Демкинам илэпэлэсныгъэ уасэ фашызэ, искусствэм хэшылк фызилэмэ къыхагъэщыгъэр шъо зэфэшъхьафхэр, анахьэу фыжыр, сурэтышлэ цлэрылом зэригъэфедэхэрэр ары.

Цыфым игупшысэхэр сурэтхэмклэ къызэлугъыхьхэр С. Демкинам узлэпищэу къыдэху. Пшъашьэр шлү ыльэгъурэ клалэм лүклагъ, нэлъэгъуклэ рило шлоигъор, игушылэ зэпыгъоу фиши гупшысэхэм зэрзэлъаштагъэмклэ С. Демкинам къызэлугъы.

Пшъашьэм мылэрысэр ылыгъ, чэтыур ыпашъхэ щыс, нэмык сурэтхэри щылэныгъэм къыхыхы-

гъэх. Тахьтэ фыжыым пшъашьэр ис, мэгупшысэ.

Бзылфыгъабэ зыщызэлуклэгъэ лотхьабзэри сурэтышым къырилотыкыхъэ, шъо зэфэшъхьафхэр егъэфедэх. Къэгъагъэхэм ятеплэхэр — ари С. Демкинам зэгъафэгъу сурэтхэмклэ кьелуатэ. Къэгъагъэ пэлчэ осэ хэхыгъэ фэлшыин зэрэфаер къыбгургылао шлоигъоу тыкъэзыуцухьэрэ дунаим гуклэ ухещэ.

Къэгъэлъэгъоным теплэызэ гушылэгъу тафэхьугъ Мамый Русьланэ, Цыклушъо Аслъан, Шэуджэн Бэлэ, Пэнэшъу Аллэ, Гьуклэллэ Сусанэ, Полина Образцовам, Шъхьаплъэкъо Къэсэй, Стлэшъу Юрэ, Пэрэныкьо Чэтибэ, нэмыкхэми. Зэклэри С. Демкинам къыщытхьугъэх, исэнэхьат фыщытыккы фырилэр илофшлэнклэ къыгъэлагъоу алытагъ. Ныбжэ зэфэшъхьаф зилэхэр бэ хьухэу зэхэхэм зэрэхэлэжъагъэхэр зэхэщакломэ шлуклэ афэтэлъэгъу.

Нэклүбгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТЫЛЬ Нурбий.

Зэхэзыщагъэр ыккыдэзыгъэклырэр:

Адыгэ Республикэм лъэпкъ Иохъэмклэ, Иэкълэб кьэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адырлэ зэлхыныгъэхэмклэ ыккы къэбар жьугъэм иамалхэмклэ и Комитет Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэшылэр:

385000, къ. Мыекьуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр:

приемнэр: 52-16-79, редактор шъхьалэ иапэрэ гуадзэр: 52-49-44,

редактор гуадзэр-пшъэдэккыж зыхьырэ секретары: 52-16-77.

E-mail:

adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьатыгъэр:

Урысые Федерацием хуэтын Иохъэмклэ, телерадиокъэтынхэмклэ ыккы зэлъы-лэсыклэ амалхэмклэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чыплэ гъэларышлэл, зэраушыхьатыгъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекьуапэ, ур. Пионерскэр, 268

Зэклэмклэ пчъагъэр

4015

Индексхэр

52161

52162

Зак. 621

Хуэтынм ушчыккытхэнэу щыт уахьтэр

Сыхьатыр 18.00

Зыщыккытхэгъэхэ уахьтэр

Сыхьатыр 18.00

Редактор

шъхьалэр

Дэрбэ Тимур

Редактор шъхьалэ иапэрэ гуадзэр

Мэщлэкъо

Сайд

Пшъэдэккыж

зыхьырэ

секретары

Жаклэмыкьо

Аминэт